

TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİNİN SONA ERMESİ*

Dr. Öğr. Üy. Murat Can ATAKAN**

TERMINATION OF MOVABLE PLEDGE IN COMMERCIAL TRANSACTIONS

ÖZ

1971 yılında yürürlüğe giren 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu yaklaşık 46 yılın ardından yerini 6750 Sy.lı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanun'a bırakmış ve bu değişiklik "rehin" hususunda köklü değişiklikleri de beraberinde getirmiştir.

01.01.2017 tarihinde yürürlüğe giren TİTRK ile başta KOBİ'ler olmak üzere tacir, esnaf ve ticari alanda faaliyet gösteren tüm paydaşların finansmana erişimini kolaylaştırmayı amaçlayan kanun koyucu, rehne konu olabilecek malvarlıklarının sayısını arttırmış, ticari işletmelerin malvarlıklarının bir kısmı üzerinde dahi rehin kurulabilmesinin önünü açmış ve borcun ödenmemesi durumunda rehinli malın alacaklının mülkiyetine geçmesini

---

* Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 15.03.2018

Kabul Edildiği Tarih: 02.07.2018

DOI Numarası: [10.15337/suhfd.406348](https://doi.org/10.15337/suhfd.406348)

** Altınbaş Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku ABD Öğretim Üyesi

E-mail Adresi: mcanatakan@gmail.com

ORCID ID: [0000-0002-0238-2458](https://orcid.org/0000-0002-0238-2458)

engellenen "lex commissoria yasağı"nın (lex commissoria prohibition) kaldırmıştır.

Kanunda yapılan değişiklik doktrinde etraflıca tartışılmış ve aradan geçen yaklaşık 1 yıllık süre içerisinde birçok açıdan ele alınmıştır. Bu tartışmaların temelinde ise "rehne konu malvarlıkları" yer almaktadır.

Rehnin kurulması kadar sona ermesi de son derece önemli ve hukuki açıdan özellik arz eden bir süreçtir. Doktrinde tüm dikkatlerin rehnin kurulması üzerinde toplandığı bir dönemde, bahse konu rehnin sona ermesi ikinci plana atılmış ve birçok yazar tarafından göz ardı edilmiştir.

Bu çalışmayla birlikte şu ana kadar doktrinde çok fazla tartışılmamış olan, ticari işlemlerde taşınır rehni sözleşmenin sona erme konusu eski kanun ile karşılaştırmalı olarak etraflıca incelenecek ve kanunda boşluk bulunan bir takım hususlara cevap bulunmaya çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER: *Rehin, Taşınır Rehni, Ticari İşletme Rehni, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni, Rehnin Sona Ermesi.*

ABSTRACT

Commercial Enterprise Pledge Law (TITRK - Law No. 1447), which entered into force in 1971, left its place in Law on Pledges over Movable Assets in Commercial Transactions (Law No. 6750), after 46 years, and this amendment brought about radical changes in the "pledge".

TITRK, which entered into force on 01.01.2017, has increased the number of legal entities that could be a subject of pledges and aimed at facilitating access to finance by all stakeholders, especially SMEs, merchants, tradesmen and commercial entities, opening up the possibility of pledging even some of the assets of commercial enterprises and the "lex commissoria prohibition" which prevents the transfer of the pledged property to the creditor's property in case of non-payment of the debt.

The amendment made in doctrine has been thoroughly discussed and handled in many respects over a period of about one year. At the core of these discussions is the "property of the pledge."

The ending is as important as the establishment of the pledge. At a time when all his attention was gathered on the establishment of the pledge, the termination of the pledge was taken into the second plan and ignored by many authors in doctrine.

With this article, the subject of the termination of the pledge, which has not been discussed much in the doctrine, will be examined thoroughly in comparison with the old law and there will be answers to some cases, which there is a lacunae in law.

KEY WORDS: *Pledge, Pledges over Movable Property, Commercial Enterprise Pledges, Pledges over Movable Property in Commercial Transactions, Termination of Pledge.*

I. Genel Olarak

A. 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu

Ticari faaliyetlerin devamlılık arz edebilmesi için tacirin zaman zaman kredi kullanması gerekmektedir. Tacir alacağı krediye karşılık bir teminat göstermek durumundadır. Bu teminat şahsi veya aynı teminat şeklinde vücut bulabilir. Kredi sözleşmelerinde teminat olarak gösterilen ve uygulamada en sık karşımıza çıkan teminat türü ise aynı teminatlardan olan taşınır ve taşınmaz mallar üzerindeki rehinlerdir. Hem kredi alan hemde kredi veren açısından en önemli teminat unsuru olan taşınmaz rehni, Medeni Kanun'un 856/1 maddesi gereğince tapu siciline tescille doğar. Bir diğer aynı teminat unsuru olan taşınır rehni ise yine aynı kanunun 939.maddesi gereğince taşınır mal üzerindeki zilyetliğin alacaklıya devri ile doğmaktadır. Taşınır rehninin doğumuna ilişkin bu düzenleme hem ticari hayatı hem de kredinin ödemesini zora sokan bir hükümdür. Zira üzerinde rehin kurulan taşınır malın, tacirin üretim faaliyetlerinde kullandığı bir sınai makine olması ihtimalinde, rehinle birlikte malın zilyetliği de karşı tarafa geçeceği için, üretim yapamayan tacirin hem ticari faaliyetleri aksayacak hemde kredinin ödenme ihtimali zayıflayacaktır. Kredi veren açısından da durum benzerdir. Hem zilyetliğini devraldığı taşınır malın bakım ve muhafazasının zorluğu hem de alacağına ulaşma imkanının zayıflaması, alacaklı açısından da taşınır rehniyle kredi verme işleminin cazibesinin yitirilmesine sebep olmaktadır.¹

Ticari hayatta meydana gelen aksamaları ortadan kaldırmak, kredi ve rehin tesisinin işlerliğini arttırmak ve ticari hayatın kesintisiz sürdürülmesine olanak sağlayabilmek adına kanun koyucu özel bir takım düzenlemeler getirmiştir. Bu kapsamda 1971 yılında kabul edilen 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu (TİRK) yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla birlikte işletmeye dahil

¹ Arkan, S., Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2017, s.48.

taşınır unsurların zilyetliğinin devrine gerek olmaksızın rehnedilebilmesinin önü açılmıştır.²

B. 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu

1971 yılında kabul edilen 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu, yürürlüğe girdiği yıllarda ticari hayatın sürekliliğini sağlama noktasında yeni bir çığır açmış olsa da, 2000’li yıllara gelindiğinde ihtiyaçları karşılamaktan çok uzak ve hantal bir görüntü sergilemiştir.³

Ulusal ekonomilerin gelişiminde önemli roller üstlenen küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin (KOBİ) finansmana erişim gücünü yaşaması, ekonomik ve sosyal kalkınmanın önemli birer unsuru olarak sahip oldukları işlevi yerine getirememeleri sonucunu doğurmuştur. Dünya ekonomisindeki rolü küreselleşme süreci ile birlikte her geçen gün artan KOBİ’ler ticari faaliyetleri için gerekli finansman kaynaklarını, bankalar aracılığıyla temin edilen kredilerden sağlamaktadır. Kredi karşılığı talep edilen teminatlar, KOBİ’lerin finansmana erişimini önemli ölçüde engellemekte ve onları büyük işletmeler karşısında dezavantajlı bir konuma sokmaktadır.⁴

Kanun koyucu KOBİ’lerin finansmana erişimini kolaylaştırmak, rekabet güçlerini arttırmak ve ülke ekonomisinin dengeli ve istikrarlı büyümesine katkı sağlamak amacıyla Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Tasarısı (1/753)’nü hazırlamış ve meclise sunmuştur. Kabul edilen ve 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe giren kanun ile gerekçede de belirtildiği üzere; işletmelerin finansmana erişimini kolaylaştırmayı amaçlayan düzenlemeler hayata geçirilecektir. Bu işletmelerin finansmana erişiminde güvence olarak kullanabilecekleri alternatif unsurlar getirilmektedir. İşletmeler tarafından temin edilmesi planlanan müstakbel varlıklar ile taşınır varlıkların getirileri de

² Arkan, s.48-49; Ülgen, H./ Helvacı, M./ Kendigelen, A./ Kaya, A./ Ertan Nomer, F., Ticari İşletme Hukuku, Yeni Türk Ticaret Kanuna Göre Güncellenmiş Dördüncü Bası, İstanbul 2015, s.226-228, P.429-430; Poroy, R. / Yasaman, H., Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 2012, s.52-54, N.70-71; Kayar, İ, Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2015, s.75; Bilgili, F./ Demirkapı, E., Ticari İşletme Hukuku, Bursa 2014, s.41 vd.; Bozer, A./ Göle, C., Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2013, s.23; Şener, O. H., Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2016, s.27-28; Bahtiyar, M., Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 2017, s.42 vd. Ayrıca teslimsiz taşınır rehni türleri için bkz. Ergüne, M. S., Hukukumuzda Taşınır Rehninin, Özellikle Teslime Bağlı Taşınır Rehninin Kuruluşu, İstanbul 2002, s.59vd.

³ Atakan, M.C., 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’nun Getirdiği Yenilikler ve Değişiklikler, Legal Hukuk Dergisi, Cilt 15, Sayı 171, Mart 2017, s.1101.

⁴ Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Tasarısı (1/753), Genel Gerekeçe, s.4.

rehin edilebilecek unsurlar arasına alınmıştır. Oluşturulan Rehinli Taşınır Sicili ile taşınır rehinlerinin aleniyeti ve takibi sağlanmıştır. Yine, rehin alacaklılarının rehin haklarını güvence altına almak amacıyla rehnin paraya çevrilmesinde etkin bir mekanizma öngörülmüştür. Taşınır rehninde, mevcut düzenlemelerden farklı olarak rehne konu taşınırın ticaret unvanı ve işletme adından bağımsız olarak rehnedilmesine imkân sağlanmıştır.⁵

Çalışma boyunca gerek 1447 Sy.lı Kanun gerekse 6750 Sy.lı Kanun döneminde taşınır rehnin sona erme halleri ayrıntılı olarak incelenmiştir.

II. Rehnin Sona Erme Halleri

Taşınır rehni birçok farklı sebebe bağlı olarak sona erebilir. Fer'i bir hak olarak rehin hakkı da alacağın sona ermesiyle birlikte sona erecektir. TBK 131/1'e göre: "*Asıl borç ifa ya da diğer bir sebeple sona erdiği takdirde, rehin, kefalet, faiz ve ceza koşulu gibi buna bağlı hak ve borçlar da sona ermiş olur.*" Burada sona erme yasa gereğidir.⁶

Ticari işlemlerde taşınır rehninin sona erme halleri genel olarak Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik'in (TİTRK Yön.) 22.maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre Kanun ve bu Yönetmeliğe göre kurulan rehin hakkı, belirlenen sürenin sona ermesi, alacağın sona ermesi, rehnin terkinini veya rehinli taşınır varlığın tamamen yok olmasıyla sona erer.

Alacağın sona ermesi Borçlar Hukuku kurallarına göre belirlenecek, bu durumun rehin üzerindeki etkileri ise Türk Medeni Kanunu'na göre belirlenecektir.⁷

Eşya Hukuku'nun rehnin sona ermesine ilişkin genel hükümleri de burada uygulanacaktır. Buna göre alacağı sona erdiren, ifa, ibra, imkansızlık; alacağa bağlı olmaksızın rehni sona erdiren, tarafların anlaşması ile rehin sözleşmesinin sonlandırılması, rehin konusu malın yok olması, şartın gerçekleşmesi ya da sürenin dolması, rehnin paraya çevrilerek cebri icra ile

⁵ Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Tasarısı (1/753), Genel Gerekçe, s.5.

⁶ Kısmi ifa alçağı sona erdirmez. Ayrıca üçüncü şahsın ifası ile alacağın sona ermesi de kesin değildir; çünkü bu durumda alacak üçüncü kişiye geçer ve rehin üçüncü kişi lehine varlığını sürdürmeye devam eder. Detaylı bilgi için bkz. **Acar, F.**, Rehin Hukuku Dersleri, İstanbul 2015, s.209, 210.

⁷ **Antalya, O.G. / Acar, F.**, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni, İstanbul 2017, s.172.

satılması, mülkiyet hakkı ile rehin hakkının aynı kişi üzerinde birleşmesi gibi hallerde rehin de sona erecektir.⁸

Yönetmelik sona ermenin başlıca hallerine yer vermiştir. Aşağıdaki bölümde yönetmelikte yer alan sona erme sebeplerinin yanısıra özellik arz eden bazı durumlar da ayrıca ele alınacaktır.

A. Borcun İfası

Ticari işlemlerde taşınır rehni fer'i bir haktır. Bir başka deyişle, asıl alacak son bulunca, taşınır rehni de son bulacaktır.⁹ Borcun ifası borcu sona erdirmektedir. İfa, borç miktarının nakden ödenmesi olabileceği gibi, takas, ifa yerine edim yahut ifa uğruna edim de olabilir.¹⁰

TİTRK 15.md'ye göre rehin alacaklısının, alacağın son bulunduğu tarihten itibaren yabancı hukuka tabi rehin alacaklısı tarafından otuz, Türk hukukuna tabi rehin alacaklısı tarafından on beş işgünü içinde rehinin Sicilden terkinini için başvuruda bulunmaması hâlinde, borcunu ödeyen ve bunu belgeleyen borçlu da Sicilden rehnin terkinini talep edebilir. Ticari İşletme Rehni Kanunu'ndan farklı olarak TİTRK, borcun ifa edilmesi halinde hem alacaklıya hem de borçluya taşınır rehnini sicilden terkin ettirme imkanı tanımıştır.¹¹ Borcun ifa edilmiş olmasına karşın rehnin sicilden terkin edilmemesi halinde ise, rehin alacaklısına güvence altına alınan borç tutarının onda biri oranında idari para cezası kesilecektir.

TİTRK döneminde, alacağın son bulmasına rağmen alacaklının sicilden terkin işlemini gerçekleştirmemesi halinde, işletme maliki mahkemeden rehnin terkinini ve gecikme nedeniyle uğradığı zararı talep edebilmekteydi.¹² TİTRK ile birlikte terkin işlemini hem alacaklı hem de borçlu yaptırabildiği için,

⁸ Oğuzman, M.K./ Seliçi, Ö./ Oktay-Özdemir, S., Eşya Hukuku, İstanbul 2017, s.1033-1035; Nomer, H.N./ Ergüne, M.S., Eşya Hukuku, İstanbul 2016, s.102-104; Akipek/Akıntürk, s.849; Serozan, R., Eşya Hukuku I, İstanbul 2014, s.358-359; Aybay/Hatemi H., Eşya Hukuku, İstanbul 2010, s.301.

⁹ Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Ertan Nomer, s.251, P.475; Arkan, s.64.

¹⁰ İfa imkansızlığı, ibra, alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi, yenileme gibi durumlarda ifa gerçekleşmemekle birlikte borcun sona ermesi söz konusudur. Detaylı bilgi için bkz. Antalya/Acar, s.172.

¹¹ TİTRK m.19 gereğince, ticaret veya esnaf ve sanatkalar sicilindeki ticari işletme rehninin terkinini yalnızca rehin alacaklısı talep edebilir.

¹² Reisoğlu, S., Ticari İşletme Rehni ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, Ankara 1977, s.30.

tazminat talep etme imkanı yeni kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle ortadan kalkmıştır.¹³

Taşınır rehninin doğmuş ve doğması muhtemel borçların teminatı olarak tesis edilmesi halinde, azami meblağ rehninin varlığı söz konusudur. Bu durumda şarta bağlı yükümlülükler de dâhil olmak üzere, mevcut ve müstakbel güvenceli yükümlülüklerin ödenme veya diğer yöntemlerle¹⁴ ifa edilmesi hâlinde, rehin hakkı rehin alacaklısının talebi üzerine Sicilden terkin edilir (TİTRK 15/2). Alacaklı, ilerde bir alacağın doğması ihtimalinden bahisle rehnin sicilden terkininden kaçınamaz. Burada önemli olan alacağın tamamen ödenmesi değil, riskin kalmamasıdır.¹⁵ Bir başka deyişle, borç tamamen bitmiş ancak risk devam ediyorsa, rehnin sicilden terkininden kaçınılabilir. Alacaklı ile borçlu arasında teminata konu borç ilişkisi devam ediyorsa, borç sıfırlansa dahi, risk devam ettiği için taşınır rehninin terkinini gerçekleştirmez.¹⁶

B. Taşınırın Yok Olması

Rehne konu taşınırın tamamen yok olması veya kıymetini tamamıyla yitirmesi durumunda taşınır rehninin akibetinin ne olacağına ilişkin 6750 S.İ Kanun'da bir düzenleme bulunmamaktadır. Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun "Hüküm bulunmayan hâller" başlıklı 18.maddesine göre TİTRK'de hüküm bulunmayan hâllerde, 4721 sayılı Kanununun taşınır rehnine ilişkin hükümleri uygulanır. Buna göre rehne konu taşınırın tamamen yok olması durumunda üzerindeki bütün aynı haklarla birlikte rehin hakkı da son bulacaktır.¹⁷

¹³ TİTRK Geçici Madde 1'e göre; (1) bu Kanun, yürürlüğe girdiği tarihte görülmekte olan dava ve takiplere uygulanmaz. (2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ticari işletme veya esnaf işletmeleri üzerinde tesis edilen rehin haklarına ilişkin ilgili mevzuat hükümleri uygulanmaya devam eder. İlgili madde hükmü gereğince TİTRK'in yürürlükte olduğu dönemde tesis edilmiş ve sicilden terkinde gecikilmiş taşınır rehinleri için tazminat hakkı devam edecektir.

¹⁴ Takas, ifa yerine edim yahut ifa uğruna edim.

¹⁵ **Reisoğlu**, Ticari İşletme Rehni, s.30; **Çiçek, S.**, Ticari İşletme Rehni, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), Ankara 2015, s.87.

¹⁶ **Erten, A.**, Ticari İşletme Rehni, Ankara 2001, s.59; **Çiçek**, s.87.

¹⁷ **Türker, E.**, Ticari İşletme Rehni, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler, 1981, s.110; **Akipek, J./Akıntürk, T.**, Eşya Hukuku, Eylül 2009, s.849; **Oğuzman/ Seliçi/ Oktay-Özdemir**, s.1034, N.3703.

Taşınır rehni hakkının temelini oluşturan rehin konusunu paraya çevirme hakkı, tamamıyla yok olmuş veya değerini bütünüyle yitirmiş taşınır mallar için kullanılamaz. Rehin konusu taşınır malı paraya çevirme imkanı vermeyen bir rehin hakkının varlığından bahsedebilmek mümkün olmadığına göre, bu durumda rehin hakkının sona erdiğini kabul etmek gerekir.¹⁸

Rehne konu taşınır malın kısmen yok olması, bir başka deyişle kısmi değer kaybının yaşanması durumunda rehin sona ermez. Bu durumda rehin verene tazminat veya sigorta ödemesi yapılması söz konusu olursa, taşınır rehni ile güvenceye alınan alacak son bulmadığı için rehin hakkının söz konusu bedel üzerinden devam ettiği kabul edilir.¹⁹ Ayrıca 7099 Sy.lı Kanun'la TİTRK'de yapılan değişikliğin neticesinde, taşınır varlığın gelecekteki her türlü faiz, sigorta gibi hukuki getirileri üzerinde doğrudan rehin tesis etmekte mümkündür (TİTRK 7/1). Bu durumda sigorta ödemelerinin dolaylı yoldan değil, doğrudan da rehni kapsamina alınması mümkündür.

Medeni Kanun'un taşınmaz rehne ilişkin hükümlerinin, taşınır rehne de kıyasen uygulanabileceği kabul edilirse, TİTRK 18.maddesinin atıfıyla Medeni Kanun'un 879.maddesi kendisine uygulama alanı bulacaktır. Buna göre, muaccel olan sigorta tazminatı, malike ancak bütün alacaklıların rızası ile ödenebilir. Sigorta tazminatı rehne konu taşınırın eski hale getirilmesi için harcanacaksa, malik tarafından yeterli bir güvence gösterilmesi şartıyla kendisine de ödenebilir.²⁰

Rehin konusunun bir ikame değeri bulunuyorsa, rehin hakkı kanımızca ikame değer üzerinden devam eder. Rehinli malın yok olması durumunda arta kalan varlığın iktisadi bir değer taşınması halinde de kanımızca rehin hakkı devam edecektir. Örneğin makine, teçhizat, araç, ekipman, alet, iş makinaları ve elektronik haberleşme cihazının yok olması durumunda malın hurdası, çok yıllık ürün veren ağacın çürümüşte olsa meyvesi, telef olan hayvanın kullanılabilir vaziyette olan derisi/postu, marka değeri kalmamasına rağmen markaya ait domain ve hosting ve ticari proje faaliyete geçemeyecek durumda olsa dahi bu projedeki know/how bir değer ihtiva etmektedir.

¹⁸ **Uyumaz, A.**, Motorlu Taşıtlı Rehni, İstanbul 2012, s.396; **Serozan**, s.358; **Köprülü, B./ Kaneti, S.**, Sınırlı Aynı Haklar, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1982, s.498; **Cansel, E.**, Türk Menkul Rehni Hukuku, Teslim Şartlı Menkul Rehni, C.I, Ankara 1967, s.201.

¹⁹ **Uyumaz**, s.398; Bu konuda bir düzenleme yapılmasına gerek olduğu ve gemi ipotegine ilişkin düzenlemenin örnek mahiyetinde gösterilmesine ilişkin olarak bkz. **Arkan**, s.65.

²⁰ **Uyumaz**, s.398.

C. Rehin Hakkından Tek Taraflı Olarak Feragat

Ticari işlemlerde taşınır rehnini sona erdiren hallerden bir diğeri de, rehinli alacaklının bu hakkından feragat etmesidir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, alacağın değil rehinin sona ermesidir. Bir başka deyişle, alacak sona erese bile rehin hakkı son bulabilir.²¹ Rehinli alacaklı, alacak hakkından değil, rehin hakkından vazgeçtiği için, bir ibra sözleşmesi yapmak yerine, alacaklının (rehin hakkı sahibinin) tek taraflı irade beyanı yeterlidir.²² Bu beyanın rehin verene veya üçüncü kişi lehine rehin hakkının tesis edildiği durumlarda malike yöneltmesi gerekmektedir. Feragat beyanın yanı sıra, rehinin taşınır rehni sicilinden de terkininin sağlanması gereklidir.²³

D. Sürenin Dolması veya İnfisahi (Bozucu) Şartın Gerçekleşmesi

Ticari işlemlerde taşınır rehni belli bir süre için ya da infisahi (bozucu) şarta bağlı olarak kurulabilir. Bu durumda sürenin dolması ya da bozucu şartın gerçekleşmesiyle rehin de son bulacaktır, meğerki rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takibe geçilmiş olsun.²⁴

TİTRK Yön. 21.maddesine göre rehin hakkı, rehin sözleşmesinde süre kaydı konulması halinde belirlenen süre boyunca geçerlidir. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre bir borca rehin sözleşmesinde belirlenen süre sonuna kadar güvence teşkil eden rehinlerde, borçlunun temerrüdü halinde borçlu tarafından rehin sözleşmesinde belirlenen sürenin sona erdiği iddiası ile terkin talebinde bulunulamaz. Ayrıca TİTRK 18.maddesinin atfı ile Medeni Kanun hükümleri gereğince rehinin belirli bir süreyle sınırlı olarak kurulduğu ve bu süre zarfında rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takibe geçilmediği durumlarda, taşınır rehni kendiliğinden son bulur ve başvuru hakkı daha önce doğmuş olsa

²¹ Akipek/Akıntürk, s.849.

²² Ayan, M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Konya 2012, s.356.

²³ Uyumaz, s.400; Doğan, M., Teslime Bağlı Olmayan Sicilli Motorlu Taşıt Rehni, EÜHFD., C.XII, S.3-4, Aralık 2008, s.202.

²⁴ Uyumaz, s.402.

bile rehne başvurulamaz.²⁵ Medeni kanunumuzda rehin hakkının süreye bağlı olarak kurulmasını yasaklayan herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.²⁶

Rehnin infisahi (bozucu) şarta bağlı olarak kurulması durumunda, gelecekte gerçekleşmesi muhtemel bir olaya bağlı şartın varlığı söz konusudur ve şart gerçekleşince rehin hakkı da son bulacaktır.²⁷ Rehin hakkının bozucu şarta bağlı olarak tesis edilmesinde ne TİTRK ne de Borçlar Kanunu kapsamında herhangi bir engel bulunmamaktadır. Alacak tahsil edilememiş dahi olsa, üzerinde rehin hakkı tesis edilen taşınır varlık şart gerçekleştiği zaman sicilden terkin edilecektir.

E. İstimval (Taşınır Malların Kamulaştırılması)

İstimval rehin hakkını sona erdiren olağanüstü hallerden biridir. İdarenin, özel mülkiyette bulunan taşınır bir malın, bedeli karşılığında mülkiyet, intifa veya kullanım hakkını alması usulüdür.²⁸

İstimval, taşınır mallar için öngörölmüş istisnai bir uygulama olup, taşınmazlar için istimlak (kamulaştırma) kurumu devreye girer. Olağanüstü durumlarda idarenin mal edinmesi, kiralaması, ihlaye çıkması veya geçici olarak temin etmesi mümkün olmayabilir. Bu durumlarda kamu yararı gereği, özel mülkiyete tabi taşınır mallara, idare tarafından cebren el koyulabilir. İstimvale her türlü taşınır mal konu olabilir; tek şart olağanüstü halin söz konusu olmasıdır. Normal şartlar altında ise istimval gerçekleştirilemez.²⁹

²⁵ **Oğuzman/ Selici/ Oktay-Özdemir**, s.1034-1035; **Sirmen**, L.A., Alacak Rehni, Ankara 1990, s.112; **Ertas, Ş.**, Eşya Hukuku, İzmir 2017, s.595; **Uyar, T.**, İcra Hukukunda Rehlin Paraya Çevrilmesi, Manisa 1992, s.30; **Ayan**, M., Eşya Hukuku III, Sınırlı Aynı Haklar, Konya 2013, s.239; **Karahasan, M. R.**, Yeni Türk Medeni Kanunu, Eşya Hukuku, C.II, İstanbul 2007, s.278; **Köprülü/Kaneti**, s.498; **Akipek/Akıntürk**, s.849. Süre dolmadan rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takibe başlanması durumunda ise rehin konusunun paraya çevrilmesinde bir engel yoktur.

²⁶ **Uyumaz**, s.402.

²⁷ **Ayan**, Eşya Hukuku III, s.246; **Akipek/Akıntürk**, s.849.

²⁸ **Gözler, K./ Kaplan G.**, İdare Hukuku Dersleri, Bursa 2012, s.707; **Gözübüyük, A.Ş./ Tan, T.**, İdare Hukuku, Cilt I, Genel Esaslar, Ankara 2013, s.1014; **Giritli, İ./ Bilgen, P./ Akgüner, T./ Berk, K.**, İdare Hukuku, İstanbul 2013, s.1030; **Bilgen, P.**, İdare Hukuku Dersleri, İstanbul 1996, s.115; **Atay, E. E.**, İdare Hukuku, Ankara 2016, s.814; **Zabunoğlu, Y.K.**, İdare Hukuku, Cilt 1, Ankara 2012, s.599; Detaylı bilgi için bkz. **Yayla, A.**, Türk Hukukuna Göre İstimvalin Rejimi, Ankara 2016.

²⁹ **Gözler/Kaplan**, s.707; **Gözübüyük/Tan**, s.1014; **Giritli/Bilgen/Akgüner/Berk**, s.1030.

İstimval gücünü anayasanın 121/2.maddesinden alır. Devlet olağanüstü hallerde vatandaşlara para, mal ve çalışma yükümlülüğü getirebilir. Burada geçen “mal yükümlülüğü” istimval hakkının temelini oluşturmaktadır. Yine aynı madde hükmü gereğince konu kanunla düzenlenecektir.³⁰

İstimvale konu rehinli taşınır malın cebri icra yoluyla idareye geçmesi durumunda, taşınır malın üzerinde kurulmuş tüm aynı haklarla birlikte rehin hakkı da son bulur.³¹ Bu durumda rehin hakkı, istimval için biçilen değere eklenir ve istimval bedelinin alacaklılar lehine tevdi edilmesi gereklidir.³² İstimvale konu taşınır malın mülkiyetinin yerine sadece kullanım hakkının ya da taşınır mal üzerindeki intifa hakkının idareye geçmesi durumunda, rehin hakkının sona erdiğinden bahsedilemez. Bu durumda olağanüstü hal süresi boyunca istimvale konu mal üzerinde malikin kullanım hakları askıya alınacak ve rehin hakkı kullanılamaz hale gelecektir; ancak olağanüstü dönemin sona ermesiyle birlikte, diğer tüm aynı haklarla birlikte rehin hakkı da tekrara canlanacak ve taraflar için hüküm ifade edecektir.³³

Özetle olağanüstü bir uygulama olan istimval müessesinde, rehinli taşınır malın mülkiyetinin cebren idareye geçmesi durumunda, rehlin de son bulacağı; taşınırın sadece kullanım hakkının idareye geçmesi durumunda ise, rehlin askıya alınacağı ve olağanüstü dönemin bitimiyle birlikte tekrar canlanacağı ifade edilebilir.

F. Tecdit (Yenileme)

Tecdit (yenileme), borçlar hukuku anlamında alacaklı ile borçlu arasında yapılan bir anlaşma ile yeni bir borç doğuran sözleşme akdedilmesi ve eski borcun sonlandırılmasıdır.³⁴ Tecditle birlikte, eski borç ve bu eski borca bağlı

³⁰ Bahse konu kanunlar: 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu, 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu, 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyet Kanunu ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'dur. **Gözübüyük/Tan**, s.1014; **Zabunoğlu**, s.600-601.

³¹ **Ayan**, Eşya Hukuku III, s.246

³² **Uyumaz**, s.406.

³³ **Uyumaz**, s.406.

³⁴ Yenilemenin hukuki niteliği ve yenilemeyle ilgili detaylı bilgi için bkz. **Önay, I.**, Yenileme, İstanbul 2016, s.50 vd.; **Oğuzman M.K./ Öz, M.T.**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I, İstanbul 2017, s.546 vd.; **Koyuncuoğlu, T.**, Türk İsviçre Hukukunda Borcun Yenilenmesi, İstanbul 1972, s.49 vd.; **Tekinay, S.S./ Akman, S./ Burcuoğlu, H./ Altop, A.**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1993, s.989; **Eren, F.**, Borçlar Hukuku Genel

tüm aynı ve şahsi teminatlar son bulacaktır. Bir başka deyişle yenileme ile birlikte eski borcu teminat altına almak için kurulan taşınır rehni de son bulacaktır.³⁵

Cari hesap sözleşmesinde, hesap devreleri sonunda kalan bakiye yeni devre geçer ve her devre sonunda taraflardan biri alacaklı ya da borçlu çıkabilir. Bir başka anlatımla, her hesap devresi sonunda borçlu ve alacaklı sıfatı yer değiştirebilir. Hesapta yer alan her biri alacak için teminatlandırılan taşınır rehni durumunu ise Borçlar Kanunu 134/3 hükmü gereğince varlığını sürdürmeye devam edecektir. Bahsi geçen madde hükmüne göre aksine bir sözleşme yapılmadığı sürece, eski borç için teminatlandırılan taşınır rehni, yenilenen borç için de varlığını sürdürmeye devam edecektir.³⁶

Taşınır rehni üzerinde birden çok rehin hakkı tesis edilmesi ve borcun yenilenmesi durumunda, yenilenen borç için devam eden rehin hakkının hangi dereceden/sıradan kurulacağı bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir başka anlatımla, yenilenen alacakla birlikte yeniden kurulan taşınır rehni, eski sırasıyla aynı sırada mı kurulacak yoksa yeniden tesis edildiği için, tesis edildiği tarihe göre yeni bir sıra mı alacaktır? Şayet yenilemenin temelinde cari hesap ilişkisi varsa, kanımızca bu durumda taşınır rehni eski sırasından tesis edilmesi isabetli olacaktır. Cari hesap ilişkisi haricinde bir yenileme durumu söz konusu ise, asıl alacakla birlikte fer'i haklar da son bulacağı için, tecditle birlikte yeni bir borç ilişkisinin kurulduğu ve bu nedenle taşınır rehni mevcut sırasını kaybettiği ve yenileme ile birlikte kurulduğu tarihe göre yeni bir rehin sırası alacağı kabul edilmelidir.³⁷

Rehne konu taşınır mal borçluya ait değilse, bir başka deyişle üçüncü kişi lehine taşınır rehni tesis edilmişse; taşınır rehni kurmak için yenilenen alacağın alacaklısı ile rehin verenin yeniden anlaşması gerekmektedir. Rehlinli taşınır malın borçluya ait olması durumunda ise, rehin sözleşmesi başkaca bir işleme gerek duyulmaksızın otomatik olarak yenilenmiş sayılır.

Hükümler, Ankara 2017, s.1293 vd.; **Kılıçoğlu, A. M.**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2017, s.1053 vd; **Reisoğlu, S.**, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2014, s.407 vd.

³⁵ **Uyumaz**, s.407; **Ayan**, Eşya Hukuku III, s.239; **Cansel**, s.204.

³⁶ **Oğuzman/ Öz**, s.551-552.; **Eren**, s.1296; **Cansel**, s.205; **Sirmen**, Alacak Rehni, s.17; **Acar**, s.213; **Kılıçoğlu**, s.1056-1057; **Önay**, s.167 vd.;

³⁷ **Uyumaz**, s.408; **Cansel**, s.204-205.

G. Alacaklı ve Malik Sifatının Birleşmesi

Borçlar Kanunu'nun 135.maddesine göre alacaklı ve borçlu sıfatının tek bir elde birleşmesi, borcu sona erdiren hallerden biri olarak belirtilmiştir. Borçlar Kanunu'nun bu hükmünü TİTRK için kıyasen uyguladığımız zaman, taşınır rehni ile teminatlandırılmış alacağın sahibi sıfatı ve rehinli malın maliki sıfatlarının aynı kişide birleşmesi durumunda rehin hakkı da sona erecektir.³⁸

Medeni Kanunumuzda malik lehine taşınır rehni kabul edilmemiştir. Bir başka deyişle malikin kendi taşınır malı üzerinde taşınır rehni kurabilmesi mümkün değildir.³⁹ Örneğin üçüncü kişi lehine taşınır rehni tesis eden malik, rehinli alacaklının tek mirasçısıysa, ölümle birlikte alacaklı ve malik sıfatı aynı kişi üzerinde birleşir. Alacaklı ve borçlu sıfatı tek bir elde birleşmesiyle borç sona ereceği için rehin de sona erecektir.⁴⁰

Borcun üstlenilmesinin iptal edilmesi veya alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesinin sona ermesi durumunda, alacak sona erdikten bir süre sonra tekrar doğacaktır. Bu durumda rehin hakkı varlığını devam ettirecektir. Varlığını devam ettiren rehmin derecesi ise kanımızca somut olayın şartlarına göre değerlendirilmelidir. Şayet alacaklı ve borçlu sıfatları birleşip, rehin hakkı terkin edildikten sonra bahse konu birleşme sona ererse, rehin hakkı yeniden tesis edileceği için, ancak boş olan derecelerden biri üzerinde tescil işlemi gerçekleştirilebilir. Burada amaç, sicilin aleniyet fonksiyonuna güven duyan iyiniyetli üçüncü kişileri korumaktır. Henüz rehin sicilden terkin edilmeden önce, bahse konu birleşme sona erer yahut iptal edilirse, bu durumda taşınır rehni mevcut derecesinde varlığını sürdürmeye devam edecektir.

H. Alacaklıya Ulaşılamaması

TİTRK 19/II. maddesinin atıfıyla İcra ve İflas Kanunu'nun 153.maddesi de, ticari işletme rehni hususunda kendine uygulama alanı bulmaktaydı. İlgili madde hükmü TİTRK ile çelişmediği için atıf yapılmasa da kanımızca TİTRK'in yürürlükte olduğu dönemde de uygulanabilecektir.

İİK 153.maddesine göre ticari işletme rehni ile teminat altına alınmış taşınır malvarlığının alacaklısı borcu almaktan imtina ediyorsa veya alacaklı

³⁸ Oğuzman/Öz, Genel Hükümler C-I, s.565; Ayan, Borçlar Hukuku, s.361; Sirmen, Alacak Rehni, s.112; Acar, s.212.

³⁹ Oğuzman/Öz, Genel Hükümler C-I, s.566; Ayan, Borçlar Hukuku s.362.

⁴⁰ Uyumaz, s.409; Cansel, s.203; Ayan, s.240; Köprülü/Kaneti, s.499; Doğan, s.203.

gaipse yahut ikametgâhı bilinmiyorsa, borçlu borcunu icra dairesine yatırıp borcundan kurtulabilir ve rehni sicilden terkin edebilir.

Borçlu icra dairesine borcun tamamını ödemek zorundadır. Kısmi ödeme ile rehin terkin edilemez. Borçlunun ödeme yapmasının ardından, bu husus icra dairesi vasıtasıyla alacaklıya tebliğ edilir ve icra dairesinden alacağını tahsil etmesi istenir. Alacaklı 15 gün içinde icra dairesine gelip alacağını tahsil etmezse veya gelipte herhangi bir gerekçe sunmadan alacağı tahsil etmekten imtina ederse, icra dairesi dosyayı tetkik merciine sevk eder. Tetkik mercii borçlu tarafından yapılan ödemenin alacaklı adına saklanmasına ve rehlin terkinine karar verir. Hüküm bir müzekkere ile sicile bildirilir ve mahkeme kararı ile terkin işlemi gerçekleştirilmiş olur.⁴¹

Borçlunun vadesi gelmemiş bir borç için de yukarıdaki yöntemlerle ve aynı taleplerle icra dairesine başvurması mümkündür. İcra ve İflas Kanunu'nun 153/II.maddesi hükmü gereğince, rehin dolayısıyla doğmuş olan tüm borç ve bu borçtan dolayı işlemiş ve işleyecek tüm faiz de ödenmelidir.

İ. Diğer Haller

Rehin hakkı borç tamamen ifa edilene kadar devam eder. Bütünlük ilkesi gereğince rehlin azaltılması talep edilemez; ancak teminatın değeri ifa edilmemiş kısımdan daha fazlaysa, bu durumda kanımızca rehlin azaltılması talebinin kabul edilmesi gerekir. Talebin reddi MK m.2 bağlamında dürüstlük kuralına da aykırılık teşkil etmektedir.⁴²

Kefalet sözleşmesi ile teminat altına alınan alacağın aynı zamanda ticari işlemde taşınır rehnine konu olması durumunda, rehinli alacaklı kefile başvurur ve kefilin de borcu ifa ederse, kefil borçluya karşı halefiyet ilkesi gereğince alacağın sahibi olur.⁴³ BK 596/II. maddeye göre aksi kararlaştırılmamışsa, kefil rehin hakları ile aynı alacak için sağlanmış diğer güvencelerden sadece kefalet anında var olan veya bizzat asıl borçlu tarafından, sonradan özellikle bu alacak için verilmiş bulunanlara halef olur. Yine aynı fıkra hükmü gereğince, alacaklıya kısmen ifada bulunan kefil, rehin hakkının sadece bunu karşılayan kısmına halef olur. Alacaklının rehin konusu

⁴¹ **Karakaş, G. J.**, Ticari İşletme Rehninde Tarafların Hak ve Yükümlülükleri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), Ankara 2004, s.118.

⁴² **Kuntalp, E.**, Teminat Kavramı Teminat Türleri ve Bunlardan Doğan Sorumluluk, Reha Poroy'a Armağan, İstanbul 1995, s.273 vd.

⁴³ **Makaracı Başak, A.**, Taşınır Rehni Sözleşmesi, İstanbul 2014, s.395.

mal varlığı üzerinde geriye kalan alacak hakkı, kefilin rehin hakkından ön sırada gelir.

Borçlar Kanunu'nun 596.maddesinin 4.fıkrası hükmü gereğince, bir alacağın güvencesini oluşturan rehin paraya çevrildiği yahut borç rehin veren malik tarafından ödendiği takdirde, malik kefile karşı rücu hakkını yalnızca kefil ile arasında bu hususta bir anlaşma varsa veya rehin sonradan üçüncü bir kişi tarafından verilmişse kullanabilir.

Ticari işletme sahibinin işi terketmesi, çalışma alanını değiştirmesi gibi istisnai durumlarda rehnin terkininin nasıl gerçekleştirileceği TİTRK'de düzenlenmemiş bir husustur. Kanımızca tacirin ticareti terketmesi durumunda, tasfiyeye ilişkin hükümler kıyasen uygulanacak ve borç muaccel hale gelecektir. Bu durumda rehnin paraya çevrilmesi yoluyla rehinli taşınırın sattırılması yahut rehinli malın mülkiyetinin doğrudan alacaklıyla geçirilmesi seçeneklerinden biri devreye girecektir.

Tacirin çalışma alanını değiştirmesi durumunda ise kanımızca iş kolundaki değişikliğin mahiyetine göre karar vermek isabetli olacaktır. Şayet rehne konu taşınır malın kullanımı her iki iş kolunda da bir gereklilik arz ediyor ve borcun tahsili anlamında alacaklıyla bir takım ek külfetler veya riskler yüklemiyorsa, rehnin devam edeceği düşünülebilir. Örneğin fırını rehneden pizzacının sonradan bu iş kolunu değiştirip pideci açması durumunda, rehneden fırın her iki iş kolunda da kullanılması elzem taşınır mallardan olduğu için, rehnin varlığının devam ettiğini söylemek isabetli olacaktır; ancak pizzacının bu iş kolunu terk edip hırdavatçı, emlakçı vb. başka bir iş kolunda faaliyet gösteren bir işletme açması durumunda, iş kolunda esaslı bir değişiklik meydana geleceği ve bahse konu yeni iş kolunda fırın kullanımının mümkün olmaması hasebiyle, alacağın muaccel hale geleceği ve rehnin sonlandırılması gerektiği söylenebilir.

7099 Sayılı Kanun ile TİTRK'de yapılan değişiklikle, 15/02/2018 tarihinde kanununa yeni bir hüküm eklenmiştir. TİTRK'in yeni 7/3. maddesine göre "*bir taşınırın rehinli olduğunu bilmeyen veya bilmesi gerekmeyen iyiniyetli üçüncü kişinin iyiniyeti korunur*". Kanımızca getirilen bu hüküm kanunun ruhuyla bağdaşmayan son derece isabetsiz bir düzenlemedir. Bir yandan ticari işlemlerde taşınır rehni için yeni bir sicil ihdas edip aleniyeti sağlamak, diğer yandan da bu aleniyet yokmuşcasına davranıp, üçüncü kişinin iyi niyetini koruyucu düzenlemeler getirmek, uygulamada telafisi son derece zor zararların doğmasına sebebiyet verecektir. Şöyle ki, taşınır rehni sicilde açıkça yer almasına/ sicile tescil edilmesine karşın, bu rehinden haberdar olmadığını

ileri süren “iyiniyetli” üçüncü kişi, rehinli malı devraldığı zaman, taşınır rehni de sona erecektir. Rehin tesis etmek suretiyle rehinli alacaklıya sağlanan teminat adeta son bulacak ve alacaklı yalnızca rehinli malın satışından elde edilen ikame değer üzerinden alacağını karşılama imkanına sahip olacaktır. Rehni sona erdiren haller açısından son derece sakıncalı olan bu düzenleme, sicilin aleni olduğu ve bu nedenle de iyi niyetli üçüncü kişinin iyi niyetinin korunamayacağı hususu göz önünde bulundurularak yapılacak ilk değişiklikle birlikte kanundan çıkarılmalı ve kanun eski haline döndürülmelidir.

III. Rehnin Paraya Çevrilmesi

A. Genel Olarak

Rehnin paraya çevrilmesi sürecinde yaşanan zaman ve değer kayıplarının asgariye indirilmesini amaçlayan kanun koyucu, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu ile birlikte önemli birtakım değişikliklere gitmiştir.

Borcun ödenmemesi hâlinde; Medeni Kanun’un 949.maddesi⁴⁴ gereğince taşınırın, 873.maddesi⁴⁵ gereğince taşınmazların, mülkiyetinin alacaklıya geçeceğine ilişkin sözleşme hükümleri geçersizdir. Roma Hukuku’ndan beri varolan ve hem kara avrurasında hem de Türk Hukuku’nda uzun yıllardır “lex commissoria yasağı” (lex commissoria prohibition) adıyla uygulanmakta olan bu temel hukuk prensibi, 6750 S.lı Kanun’la ticari işlemlerde kurulan taşınır rehniyle sınırlı olarak ortadan kaldırılmış ve rehinli taşınır malın borca mahsuben alacaklıya devri mümkün kılınmıştır.⁴⁶ Kanunun 14.maddesinin 1.fıkrasının a bendine göre muaccel olan borcun ödenmemesi halinde alacaklı, icra dairesinden mülkiyetin devrini talep edebilmektedir. Ayrıca uygulama yönetmeliğinin 9.maddesinin 1.fıkrasının ı bendi de sözleşmede yer alacak hususlar arasında “*Varsa temerrüt durumunda*

⁴⁴ MK m. 949/I: Borcun ödenmemesi hâlinde rehinli taşınırın mülkiyetinin alacaklıya geçmesini öngören sözleşme hükmü geçersizdir.

⁴⁵ MK m. 873/II: Borcun ödenmemesi hâlinde rehinli taşınmazın mülkiyetinin alacaklıya geçeceğine ilişkin sözleşme hükmü geçersizdir.

⁴⁶ 1447.S.lı Kanun döneminde uygulanmakta olan lex commissoria yasağı, yalnızca borcun muaccel olmasından önce yapılan anlaşmalara getirilen bir kısıtlamaydı. Borç muaccel hale geldikten sonra rehin verenle alacaklı arasında rehne konu taşınır malın mülkiyetinin alacaklıya geçmesi yönünde yapılan anlaşmalar geçerliydi. Ayrıntılı bilgi için: **Helvacı, İ.**, Türk Medeni Kanununa Göre Lex Commissoria Yasağı, İstanbul 1996, s.101 vd.; **Günel, O.K.**, Lex Commissoria Yasağı, Ankara 1998, s.21 vd.; **Atakan**, s.1115. Lex commissoria yasağının işlevleri hakkında bkz. **Akıpek/Akıntürk**, s.753-755, 847-848.

mülkiyeti devralma hakkının kullanılacağı kaydı” şeklinde bir hükme yer vererek, lex commissoria yasağına bir istisna tanındığını açıkça hüküm altına almıştır.⁴⁷ Rehin sözleşmesinde yönetmelikte belirtildiği gibi bir hüküm bulunmasa dahi, TİTRK 14. ve 16. Maddeleri uyarınca rehin sahibi alacaklının icra dairesine başvurup, rehinli malın mülkiyetinin kendisine devrini talep edebileceği kanısındayız.⁴⁸

Alacaklıya tanınan bir diğer tahsilat olanağı ise alacağı devretme imkanının genişletilmesidir. Buna göre alacaklı, alacağını 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca faaliyet gösteren varlık yönetim şirketlerine devredebilecek, zilyetliğin devrine konu olmayan varlıklarda ise lisans ve kiralama hakkını kullanabilecektir.⁴⁹

B. Rehinli Taşınır Mal Üzerinde Haciz Bulunması

Ticari işlemlerde taşınır rehni kurulmasından önce ya da sonra, rehne konu malın haczedilmesi hususu ne TİRK ne de TİTRK’de düzenlenmiştir. Bu durum genel hükümler çerçevesinde ayrı ayrı incelenecektir.

Ticari işlemlerde taşınır rehnine konu mal varlığı üzerine, üçüncü kişiler tarafından taşınır rehni tesis edilmeden önce haciz konulursa, hacizli alacaklıların alacak hakkı, rehinli alacaklılarından önce gelir. Bu durumda hacizli alacaklılar alacağını tahsil etmeden, rehinli alacaklılar alacaklarını tahsil edemezler.

⁴⁷ Hamamcıoğlu, E. / Karamanlioğlu, A., 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’na İlişkin Bazı Tespitler, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.129, Yıl 2017, s.131; Şit İmamoğlu, B., Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Üzerine Bir İnceleme, Ankara 2017, s.40.

⁴⁸ Aynı yönde bkz. Şit İmamoğlu, s.40; Ayrıca müellif, TİTRK 14.1.a, b ve c’de öngörülen yollardan birisine başvurulmadan genel hükümlere göre takip yapılamayacağı gösterildiğinden (m.14.2) mülkiyetin devri talebinini bir takip şartı olduğunu belirtmektedir bkz.s.40 vd. Müellifin bu görüşüne katılmamaktayız, zira 7099 Sayılı Kanun’la TİTRK’de yapılan değişiklikle, kanuna eklenen 14/1-ç hükmü gereğince doğrudan genel hükümler çerçevesinde takip yapılabilmesinin önü açılmıştır. Rehin sözleşmesine konulacak “temerrüt durumunda mülkiyeti devralma hakkının kullanılacağı” yönündeki kaydın, alacağın muaccel olmasından önce gerçekleşmesi sebebiyle lex commissoria yasağı kapsamında değerlendirilmesi yönünde ise bkz. Köroğlu Ölmez, B., Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Ticari İşletme Rehni, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 129, Yıl 2017, s.279.

⁴⁹ Atakan, s.1116.

Rehinin tesis edilmesinden sonra, rehne konu taşınır mal varlığı üzerine haciz konulması durumunda haciz işlemi rehinli alacaklıların haklarına hâlel getirmeyecektir. Bu durumda İİK 92.maddesinin taşınmazlara ilişkin hükümleri kıyasen taşınırlar için de uygulanacaktır. Rehimli alacaklı alacağını tahsil etmeden, hacizli alacaklının alacağını tahsil etmesi mümkün değildir.

C. Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip

Alacağın tahsil edilememesi durumunda, alacaklı İcra ve İflas Kanunu çerçevesinde rehnin paraya çevrilmesi usulüyle takip başlatabilecek ve alacağına ulaşabilecektir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 45.maddesi alacaklı için öncelikle rehne müracaat zorunluluğu getirmiştir. 45/1.maddesi hükmü gereğince, rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu, yalnızca rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatabilmektedir. Bu kuralın birtakım istisnaları bulunmaktadır. Şayet kambiyo senedine bağlı olarak tesis edilmiş alacak, aynı zamanda bir taşınır rehni ile garanti altına alınmışsa, alacaklı rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak yerine kambiyo senetlerine özgü takip de başlatabilir. Bunun yanı sıra alacaklı rehin hakkından feragat edip genel haciz yoluyla da takip başlatabilir.⁵⁰ Bir diğer istisna ise rehinli alacak için müteselsil bir kefilin bulunmasıdır. Bu durumda müteselsil kefile karşı rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatma zorunluluğu bulunmamaktadır. Asıl borçluya başvurmadan önce kefile karşı genel haciz yoluyla takip başlatılabilir.⁵¹

Başvuru önceliği Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında da kendine yer bulmuştur.⁵² Buna göre rehin alacaklısı, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak yerine, genel haciz yoluyla takibe başlamışsa, öncelikli olarak üzerinde rehin hakkının bulunduğu taşınır mal varlığının sattırılmasını talep etmelidir. Alacaklının haciz ya da iflas yoluna başvuruları icra dairesince reddedilmelidir. Genel haciz ya da iflas yoluyla takip, ancak rehin alacaklısının alacağını rehnin

⁵⁰ **Uyar**, s.81-82; **Kuru, B./ Arslan, R./ Yılmaz, E.**, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2010, s.461; **Berkin, N.**, Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, İstanbul 1980, s.375; **Elmas, Ö.**, Ticari İşletme Rehni ve Cebri İcra Hukuku Bakımından Sonuçları, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), Kocaeli 2004, s.62.

⁵¹ **Elmas**, s.63.

⁵² Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 2002/6643 E., 2002/7807 K. ve 15.4.2002 T. kararı'nda, rehinle teminat altına alınmış bir alacağın borçlusu iflasa tabi şahıslardan olsa bile, alacaklının yalnız rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabileceğini belirtmiştir.

paraya çevrilmesi yoluyla tahsil edemediği durumlarda gündeme gelen, alternatif bir takip usulüdür.⁵³

Öncelikli olarak rehne müracaat etme zorunluluğu, takipte bulunma hakkına ilişkin olduğu için, usul hukukundan değil maddi hukuktan kaynaklanan bir kuraldır. Bu zorunluluğun maddi hukuktan kaynaklandığının bir diğer göstergesi ise, borçlunun malvarlığı ile sorumluluk şeklini belirlemesidir. Her ne kadar kural maddi hukuka ilişkin olsa da, düzenleme İcra ve İflas Kanunu'nda bulunmaktadır.⁵⁴ Alacaklı ile borçlunun kendi araların da bir sözleşme yaparak, alacaklının rehni paraya çevrilmesi yoluyla takibe geçmeden önce haciz veya iflas yoluyla takibe geçmesini kararlaştırmaları geçersizdir.⁵⁵

Önce rehne müracaat kuralı bulunmasına rağmen doğrudan haciz ya da iflas yoluyla takip başlatılması durumunda, takibin nasıl durdurulacağı tartışma konusudur. Bir görüşe göre⁵⁶ takibe başlandığı esnada, ödeme emrini düzenleyen icra memuru, hacze konu mal üzerinde bir rehin hakkı tesis edilip edilmediğini bilemez. Bu nedenle ödeme emrini alan borçlu, alacaklının rehni paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatabileceğinden bahisle itiraz yoluna başvurmalıdır. Bir başka görüşe göreyse, bu durumda borçlunun şikâyet yoluna başvurması gerekmektedir.⁵⁷

Alacaklının genel takip yollarından birine başvurması ve alacağının rehni teminat altına alındığını icra memuruyla paylaşması durumunda, icra memuru bu talebi işleme koyamaz ve ödeme emri gönderemez. İcra ve İflas Kanunu'nun 45.maddesindeki açık düzenlemeye rağmen, icra memurunun haciz yoluyla takibi işleme koyması şikâyet sebebidir.⁵⁸

Rehni paraya çevrilmesi ilamlı veya ilamsız icra takibiyle gerçekleşebilir; ancak kural olarak ilamsız bir takip yoludur. İlamlı takibe

⁵³ Elmas, s.63.

⁵⁴ Elmas, s.64.

⁵⁵ Kuru, B., İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Ankara 2013, s.985.

⁵⁶ Postacıoğlu, İ. E. / Altay, S., İcra Hukuku Esasları, İstanbul 2010, s.644.

⁵⁷ Ansay, S. Ş., Hukuk İcra ve İflas Usulleri, 5.Baskı, Ankara 1960, s.14; Berkin, s.374; Arar, K., İcra ve İflas Hükümleri, Cilt I, Ankara 1944, s.97'den aktaran Elmas, S.66.

⁵⁸ Kuru, s.986.

girişebilmek için, alacaklının ilam ya da ilam niteliğine haiz bir belgeye⁵⁹ sahip olması gerekir.⁶⁰

Alacağı muaccel hale gelen rehin alacaklısı, bizzat takip başlatmak yerine, üzerinde taşınır rehninin bulunduğu ancak daha önce başka bir alacak için başlatılmış icra takibinin sonuçlanmasını ve hacizli malın satılarak paraya çevrilmesini de bekleyebilir. Bu durumda rehlinli alacaklının öncelik hakkı olduğu için, genel haciz yoluyla sattırılan taşınır malın bedelini öncelikli olarak kendisi alacak, takip masraflarına da katılmayacaktır.⁶¹

15/02/2018 tarihinde 7099 Sayılı Kanun ile TİTRK’de yapılan değişiklikle, İİK’nın “önce rehne başvurma” kuralına bir istisna getirilmiş ve doğrudan genel hükümler çerçevesinde takibe başlanabilmesinin önü açılmıştır. Değişiklikle birlikte artık rehlinli alacaklının elinde iki imkan bulunmaktadır. Alacaklı ya rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takibe girişecek ya da genel hükümler çerçevesinde başlatacağı takiple alacağına kavuşmaya çalışacaktır. Rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip yoluna başvurulması, alacaklının elinde bir teminat bulunması bakımından çoğunlukla borçlunun lehinedir ve uygulamada sıklıkla ve öncelikle bu yol tercih edilmektedir. Bu nedenlerle aşağıdaki bölümde rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip detaylıca incelenecektir.

1. Takip ve Paraya Çevirme Talebi

Sözleşmede öngörülen tarihte ödenmeyen borç için alacaklı İcra ve İflas Kanunu hükümleri çerçevesinde takibe girişebilir ve rehlinli taşınır varlığı icra dairesi vasıtasıyla sattırarak alacağını tahsil edebilir.

Taşınır rehni kapsamında rehnedilen her bir varlık borcun tamamının güvencesini teşkil ettiği için, alacaklı ticari işletmenin tamamının satışını istemek yerine, alacağını karşılamaya yetecek miktarda taşınır varlığın satışını isteyerek de alacağını tahsil edebilir.⁶²

⁵⁹ İİK 38.madde: Mahkeme huzurunda yapılan sulhlar, kabuller ve para borcu ikrarını havi re'sen tanzim edilen noter senetleri, istinaf ve temyiz kefaletnameleri ile icra dairesindeki kefaletler, ilamların icrası hakkındaki hükümlere tabidir. Bu maddedeki icra kefaletleri müteselsil kefalet hükmündedir.

⁶⁰ Elmas, s.61.

⁶¹ Karakaş, s.127.

⁶² Reisoğlu, Ticari İşletme Rehni, s.33.

TİRK hükümleri gereğince alacaklı, işletme sahibinin elinde bulunan rehinli malların ihtiyaten de haczini isteyebilmekteydi. İİK 257.maddesi gereğince rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir borcun alacaklısı, borçlunun veya üçüncü kişinin zilyetliğinde olan taşınır ve taşınmaz mallar ile alacaklarını ihtiyaten haczettirebiliyordu; ancak rehinli taşınır varlıkların borçlunun elinde bulunması, rehnin paraya çevrilmesi anına kadar alacaklıyı risk altında bırakıyordu. Bu nedenle eski kanunun yürürlükte olduğu dönemde takip aşamasında da ihtiyati haciz talebinde bulunulabiliyordu.⁶³ TİTRK ile kanun koyucu bu uygulamadan vazgeçti ve rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takipte ihtiyati haciz müessesesini yürürlükten kaldırdı. Bu düzenleme ile birlikte TİTRK ile İİK arasında tam bir uyum sağlanmış oldu. Keza İİK 257.md yalnızca “rehinle temin edilmemiş” alacağa karşın ihtiyaten haczi mümkün kılıyor, TİRK ise rehin tesis edilmiş olsa dahi, taşınır malın ihtiyaten haczine cevaz veriyordu. Mevzuatın kendi içersinde çeliştiği bu husus, 6750 S.lı Kanun’un yeni hükümleriyle ortadan kaldırılmış oldu.

TİTRK 14/2.maddesi gereğince alacağın 6750 S.lı Kanun’da belirtilen yollarla tahsil edilemezse, takibin genel hükümler çerçevesinde gerçekleşeceği⁶⁴ yönündeki hüküm, 7099 sayılı kanunla yapılan değişiklikle kaldırılmıştır. Buna göre alacaklının dilerse doğrudan genel hükümler çerçevesinde takip yoluna başvurmasının da önü açılmıştır.

Rehinli bir menkul malın paraya çevrilmesi usulü, İcra ve İflas Kanunu’nun 145. vd maddelerinde yer almaktadır. Buna göre alacaklının ilk olarak icra dairesine “rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip” talebinde bulunması gerekir.⁶⁵ Takip talebinde İcra ve İflas Kanunu’nun 145.maddesinin atısıyla 58.maddede yer alan hususlar yer almalıdır.⁶⁶ Ayrıca 58.maddedeki

⁶³ **Teoman, Ö.**, Bankalar Taraf Oldukları Ticari İşletme Rehni Sözleşmeleri Nedeniyle Borçlu Tacirin Mallarını Takip Aşamasında İhtiyaten Haczettirebilirler mi? İMD., C. 31, S.6, s.244.

⁶⁴ Alacaklıya rehni İİK hükümleri dışında özel olarak paraya çevirme yetkisi de tanınabilir yönündeki görüşü için bkz. **Tekinalp, Ü.**, Banka Hukukunun Esasları, İstanbul 2009, s.406, N:36-89. Bu hususun rehni sözleşmesinde gösterilmesi uygun olur yönündeki görüşü için bkz. **Arkan**, s.64.

⁶⁵ Takip talebinde bulunması gerekenler için bkz. **Muşul, T.**, İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2010, s.825.; **Postacıoğlu/Altay**, s.656; **Kuru**, s.991.; **Tuna, B.E.**, Menkul Rehninin Paraya Çevrilmesi, İzmir 2009, s.65.

⁶⁶ İİK 58.madde: Takip talebi icra dairesine yazılı veya sözlü olarak ya da elektronik ortamda yapılır.

hususların yanı sıra, rehnin ne olduğunun belirtilmesi, sonraki rehin hakkı sahiplerinin belirtilmesi ve şayet rehnedilen taşınır mal üçüncü kişi tarafından verilmişse veya rehnedilen taşınır malın mülkiyeti üçüncü kişiye geçmişse, bu kişilerin bilgilerinin de takip talebinde yer alması gereklidir.⁶⁷ Takip talebi genel haciz yoluyla takipteki Örnek 48 ile gerçekleştirilir. Tek farkı ise Örnek 48’de yer alan 5 nolu bölümü doldurulur, 9 nolu bölümde ise taşınır rehninin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takibe başlandığı belirtilir.⁶⁸

Takip talebinde bulunan alacaklının, usulüne uygun olarak düzenlenmiş rehin sözleşmesini ve rehnin tesciline ilişkin belgelerin aslını veya suretlerini de takip talebiyle birlikte icra dairesine sunması gerekmektedir. Belgelerden herhangi birinin eksikliği halinde icra memuru, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla yapılacak takip talebini reddeder. Eksikliğe rağmen takibe başlanması

Talepte şunlar gösterilir:

1. Alacaklının ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı; alacaklı veya vekili adına ödemenin yapılacağı banka adı ile hesap bilgileri; varsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası; şöhret ve yerleşim yeri; alacaklı yabancı memlekette oturuyorsa Türkiye’de göstereceği yerleşim yeri (Yerleşim yeri gösteremezse icra dairesinin bulunduğu yer yerleşim yeri sayılır.);

2. Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı, alacaklı tarafından biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yeri;

Bir terekeye karşı yapılan taleplerde kendilerine tebligat yapılacak mirasçılardan adı, soyadı, biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yerleri;

3. (Değişik: 17/7/2003-4949/12 m.) Alacağın veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün, alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi;

4. Senet, senet yoksa borcun sebebi;

5. Takip yollarından hangisinin seçildiği;

Alacak belgeye dayanmakta ise, belgenin aslının veya alacaklı yahut mümessili tarafından tasdik edilmiş, borçlu sayısından bir fazla örneğinin takip talebi anında icra dairesine tevdi mecburidir.

Alacaklıya takip talebinde bulunduğu ve verdiği belgelere, talep ve takip masraflarına dair bedava ve pulssuz bir makbuz verilir.

⁶⁷ Elmas, s.70.

⁶⁸ Antmen, A., Ticari İşletme Rehni, Ankara 2001, s.92.

durumunda, borçlunun şikayeti üzerine icra tetkik mercii tarafından takibin iptaline hükmedilir.⁶⁹

a. Rehin Konusunun Belirtilmesi

İcra ve İflas Kanunu'nun 145.maddesine göre, takip talebinde 58.maddedeki hususların yanı sıra rehnin ne olduğunun da açıkça belirtilmesi gerekir. Buradaki amaç, takip talebine göre düzenlenecek ödeme emrinde borçlunun hangi rehinli alacak için takibe girildiğini ve itiraz edip edemeyeceğini açıkça bilmesi gerekliliğinden kaynaklanmaktadır. Alacaklı, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla başlattığı takipte, takip kesinleştikten sonra hangi taşınır mal satılarak paraya çevrilecekse açıkça yazması gerekmektedir.⁷⁰

Rehnin ne olduğu belirtilirken, rehnin konusu taşınır malın mütemmim cüzünün de belirtilmesine gerek yoktur; çünkü Yönetmeliğin 14.maddesine göre taşınır varlık üzerindeki rehin hakkı, o varlığın bütünleyici parçasını da kapsamaktadır; ancak bütünleyici parçanın ayırt edici özelliklerinin bulunması halinde bunların ayrıca rehin sözleşmesinde belirtilmesi gerekmektedir. Eklentilerin durumu ise Yönetmelik ve Medeni Kanun'da birbirinden farklı şekillerde düzenlenmiştir. MK 947.md'si gereğince rehin, taşınırı eklentileriyle birlikte kapsar. Aksi kararlaştırılmış olmadıkça alacaklı, rehinli taşınırın doğal ürünlerini, bütünleyici parçası olmaktan çıkınca malike vermekle yükümlüdür. Rehin, paraya çevirme sırasında bütünleyici parça niteliğindeki doğal ürünleri de kapsar. Taraflar isterse teferruatı rehnin kapsamı dışında da bırakabilirler.⁷¹ Yönetmeliğin 14/II.maddesine göre ise rehin sözleşmesi akdedilirken taşınır varlıkta bulunan eklentiler ile sözleşmenin akdedilmesinden sonra ilave edilen eklentiler, aksi kararlaştırılmadıkça, rehin kapsamında değildir.

Alacaklı, rehnedilen malı ne takip talebi ile birlikte ne de satış aşamasına kadar icra dairesine teslim etmek zorunda değildir. TİTRK, teslimsiz rehni konu edindiği için, rehin borçlusu taşınır mal paraya çevrilene kadar bundan istifade etmeye devam eder. Satış aşamasında ise mala icra dairesince el konulur ve satış işlemi gerçekleştirilir. Taşınır mala ilişkin bazı özel durumlarda yerinden

⁶⁹ **Akyazan, S.**, Ticari İşletme Rehni, BATİDER Cilt 8 Sayı 4 Yıl 1976, s.80.

⁷⁰ **Kuru**, s.991.

⁷¹ **Gülekli, Y.**, İpoteğin Taşınmaz ve Alacak Açısından Kapsamı, İstanbul 1992, s.11-14'den aktaran **Elmas** s.71.

satış mümkün olsa da, bunun haricinde el koyma işlemi mümkün değilse, paraya çevirme talebi de mümkün değildir.⁷²

b. Daha Sonraki Rehin Hakkı Sahibi yada Sahiplerinin Belirtilmesi

İİK 145.maddesi gereğince daha sonraki rehin hakkı sahibi ya da sahiplerinin de takip talebinde yer alması gerekmektedir. Bu sayede alacaklılar haklarını kullanabilecek ve gerektiğinde bizzat ihaleye katılacak yahut ihaleye katılması için müşteri bulabileceklerdir.⁷³

Alacaklının kendisinden sonra gelen rehin hakkı sahiplerini takip talebinde belirtmemiş olması takibin geçerliliğini etkilemez. Buna karşın kendisine haber verilmeyen alacaklı bundan dolayı uğradığı zararın tazminini takibe başlayan alacaklıdan isteyebilir.⁷⁴

Aynı taşınır mal üzerinde birden fazla rehin hakkı tesis edildiği ve sonra gelen rehin alacaklısının takip talebinde bulunduğu durumlarda ise, ilk rehin hakkı sahibi muhakkak takip talebinde yer almalıdır.⁷⁵

2. Ödeme Emri

Takip talebini alan icra dairesi bir ödeme emri düzenler ve bunu hem borçluya hem de taşınır malın sahibinin üçüncü bir kişi olduğu durumlarda mal sahibine gönderir.⁷⁶ Ödeme emri Örnek 50'ye göre düzenlenir ve içinde takip talebindeki kayıtlar, rehinli mal üçüncü kişiye aitse ona ilişkin bilgiler, borcun ödenme süresi, itiraz süresi ve imza itirazında bulunabileceği gibi bir takım hususlar yer alır.⁷⁷

⁷² Uyar, s.131.

⁷³ Uyar, s.131.; Kuru, s.992.

⁷⁴ Postacıoğlu/Altay, s.657.

⁷⁵ Elmas, s.73.

⁷⁶ Ödeme emrinde bulunması gerekenler için bkz. Muşul, s.826.; Postacıoğlu/Altay, s.656; Kuru, s.992.; Tuna, s.69.

⁷⁷ Örnek 50'ye göre ödeme emrinde;

- a) Takip talebindeki kayıtlar,
- b) Rehnedilen mal üçüncü kişi tarafından verilmişse veya mülkiyeti 3.kişiye geçmişse onun adı, soyadı ve adresi,
- c) Borcun ve takibin giderlerinin yedi gün içerisinde ödenmesi,
- d) Yedi gün içerisinde itiraz edilmez veya borç ödenmezse rehinli malın satılacağı ihtarı,
- e) Yedi gün içinde rehin hakkına açıkça itiraz edilmezse, alcağın takip safhası içinde artık tartışma konusu olmayacağı ihtarı,

Ödeme emrini alan borçlu, takibe itiraz etmediği takdirde yedi gün içerisinde borcunu ödemek zorundadır. Borçlu yedi gün içerisinde genel haciz yoluna ait itirazlarla birlikte rehin hakkına da itiraz edebilir. İtirazın süresi içerisinde icra dairesine ulaşması durumunda, rehlin paraya çevrilmesi yoluyla başlatılan takip durur. Bu durumda alacaklının itirazın iptali için icra mahkemesine başvurması gerekir.⁷⁸

İcra ve İflas Kanunu'nun 147.maddesi hükmü gereğince ödeme emrine itiraz edilmesi ve bu itirazın incelenmesi, genel haciz yolundaki usulle aynıdır. Yedi günlük itiraz süresi içerisinde rehin hakkına ayrıca ve açıkça itiraz edilmemesi durumunda, söz konusu takip açısından alacaklının sahip olduğu rehin hakkı kabul edilmiş sayılacaktır. Bir başka deyişle, itiraz süresi içerisinde rehin hakkına ayrıca ve açıkça itiraz etmeyen borçlu, itirazın iptali davasında yahut Tetkik Mercii önünde rehin hakkının geçersizliğini ileri süremez, bu hususu tartışma konusu yapamaz.⁷⁹

Borçlunun sadece rehin hakkına itiraz etmesi durumunda, ödeme emrindeki takip tutarını kabul ettiği varsayılır.⁸⁰ Bu durumda alacaklı rehin hakkına ilişkin yapılan itirazın iptalini isteyebileceği gibi, rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takipten vazgeçerek, takibin genel haciz yoluyla devamını da talep edebilir. Bu durumda rehinli mallar genel haciz yoluyla haczettirilip sattırılacaktır.⁸¹

Borçlunun yedi gün içinde borcu ödememesi veya itiraz etmemesi yahut itiraz etmesine rağmen icra mahkemesinin itirazı iptal etmesi durumunda, alacaklı İİK 150e maddesi gereğince rehinli taşınır varlığın sattırılmasını talep edebilir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 147/II.maddesi hükmü gereğince, borçlu sadece rehin hakkına itiraz eder ve alacaklı rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takipten vazgeçip, takibe genel haciz yoluyla devam ederse, borçluya mal

f) Sadece rehin hakkına itiraz edildiği takdirde alacaklının takibin genel haciz yoluyla devamını isteyebileceği ihtar,

g) Takibin dayanağı senet altındaki imza borçluya ait değilse, yedi gün içinde açıkça itiraz edebileceği, aksi halde imzanın borçluya ait olduğu kabul edileceği yazılır.

⁷⁸ **Kayıhan, Ş.**, Ticari İşletme Rehni, İstanbul 1996, s.75.

⁷⁹ **Karakaş**, s.130.

⁸⁰ **Kuru/Arslan/Yılmaz**, s.421.

⁸¹ **Karakaş**, s.130.

bildiriminde bulunması için yedi günlük süre verilir; ancak bu durumda haciz yapılabilmesi için yedi günlük sürenin beklenmesine lüzum yoktur. Bu istisnai durumun haricinde, rehinin paraya çevrilmesi yoluyla başlatılan takiplerde, ödeme emrinde borçluya mal beyanında bulunması ihtarda bulunulmaz.⁸²

3. Takibin Kesinleşmesi

a. Genel Olarak

Borçlu veya rehin üçüncü kişi tarafından verilmişse taşınır malın maliki, ödeme emrini aldığı zaman üç şekilde davranabilir⁸³:

Borcu ödemek ilk seçenek olarak karşımıza çıkar. Şayet rehin üçüncü kişi tarafından verilmişse ve rehinli malın sahibi borcu öderse, halefiyet yoluyla alacaklının haklarına da sahip olur. Ödeme müddeti İİK 146/1.maddesine göre 15 gündür.⁸⁴

İkinci olarak, takibin herhangi bir itirazda bulunulmaması sebebiyle kesinleşmesi karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda borçlu veya rehinli malın üçüncü kişiye ait olması durumunda malın maliki, 7 günlük süre içinde ödeme emrine itiraz etmezse takip kesinleşir.⁸⁵

Son olarak karşımıza ödeme emrine itiraz edilmesi ihtimali çıkar. Borçlu ya da rehinli mal üçüncü kişiye aitse malın maliki, ödeme emrine itiraz ederek rehinin paraya çevrilmesi yoluyla başlatılan takibi durdururlar. Bu durumda takibin kaldığı yerden devam edebilmesi için alacaklının aşağıda belirtilen usule göre itirazın iptalini sağlaması gerekmektedir.

b. Ödeme Emrine İtiraz

Gayrimenkul rehni, alacağın varlığına ilişkin bir karinedir. Taşınır rehni içinse böyle bir karine mevcut değildir ve ödeme emrine yapılacak itiraz takibi durdurur. Ödeme emrine yapılan itirazla takibin durması üzerine, alacaklı itirazın geçici ya da kesin olarak kaldırılmasını veya itirazın iptalini icra mahkemesinden dava yoluyla talep edebilir.⁸⁶

⁸² Karakaş, s.130.

⁸³ Elmas, s.76.

⁸⁴ Aktepe, S., İpoteğin Alacağa Bağlı Hak Olması ve Diğer Özellikleri, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:6 Sayı:12 Güz 2007/2, s.185.

⁸⁵ Uyar, s.137.

⁸⁶ Elmas, s.77.

Ödeme emrinin borçlunun yanı sıra üçüncü kişiye de tebliğ edilmesi durumunda, üçüncü kişinin de icra takibinin tarafı olması hasebiyle itiraz hakkı bulunmaktadır.⁸⁷ Ancak borçlu ve üçüncü kişinin itirazları birbirinden farklıdır. Borçlu ödeme emrine itiraz etmez yahut itiraz edip bu itiraz alacaklı tarafından kaldırılrsa dahi bu durum üçüncü kişinin itirazını etkilemez. Üçüncü kişinin itirazı ayrıca değerlendirilecektir. Bu nedenle rehinli malın satışının istenebilmesi için borçlunun yanısıra üçüncü kişiye karşı da takibin kesinleşmesi gerekmektedir.⁸⁸

(1) İtirazın Süresi ve Şekli

İtirazın gerçekleşebilmesi için öncelikle ortada usulüne uygun olarak tebliğ edilmiş bir ödeme emri bulunmalıdır. Ödeme emrinin üzerinde 7 günlük itiraz süresi açıkça yer almalıdır. Ödeme emrine itiraz etmek isteyen borçlu veya üçüncü kişi, süresi içinde yazılı veya sözlü olarak icra dairesine başvurmalıdır.

Borçlu süresi içinde yapacağı itirazla borca, rehin hakkına veya hem borca hem de rehin hakkına itiraz edebilir. İtirazla birlikte takip durur.⁸⁹

(2) Borca İtiraz

Borçlu ödeme emrinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde icra dairesine bizzat başvurarak veya vekili aracılığıyla borca itiraz edebilir. Rehinin paraya çevrilmesi yoluyla başlatılan takiplerdeki borca itiraza, adi senetlerin takibine yapılan itiraz usulü tatbik olunur.⁹⁰ Bu itiraz açıkça “borca itiraz ediyorum” şeklinde olabileceği gibi “borcum yoktur”, “böyle bir borcum bulunmamaktadır” vb. ifadelerle de gerçekleşebilir.⁹¹

Borçlunun yalnızca borca itiraz etmesi durumunda alacaklının rehin hakkının varlığı kabul edilmiş sayılır. Bu durumda artık rehin hakkının varlığı tartışma konusu yapılamayacaktır.

⁸⁷ Muşul, s.818.

⁸⁸ Uyar, s.138.

⁸⁹ Mustafaoğlu, H., İcra İflas Hukukunda Rehin ve Rehin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001), s.48’den aktaradan Elmas s.78.

⁹⁰ Uyar, s.138-139.

⁹¹ Elmas, s.79.

(3) Rehin Hakkına İtiraz

Borçlunun ödeme emrine itiraz yollarından bir diğeri de yalnızca rehin hakkına itiraz etmektir. Rehin hakkına itiraz etmek isteyen borçlu, bunu açıkça dile getirmeli, bu beyanını icra dairesine yazılı olarak vermeli yahut zapt altına aldirmalıdır. Aksi halde genel bir ifade ile -yukarıda da belirttiği şekilde yapılacak itirazlar rehne değil, borca itiraz anlamına gelmektedir. Bu durumda yalnızca borca itiraz edilmiş olup rehinin varlığı kabul edilmiş sayılır. Rehin hakkına açıkça itiraz etmeyen borçlu, takip aşamasında bu hakka itiraz edemez.⁹²

Rehin hakkına itiraz karşımıza iki şekilde çıkabilir. Bunlardan ilki “rehnin geçerli şekilde kurulmadığı” itirazıdır. Bir diğer itiraz yoluysa “rehnin hakkının son bulunduğu” yönündeki beyandır.⁹³ Her iki durumda da borçlu rehin hakkını reddetmekle birlikte borcu kabul etmiş sayılır. Bu durumda takip açısından borç kesinleşmiştir ve alacaklı rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takipten vazgeçerek genel haciz yoluyla takibe devam edebilir.⁹⁴

c. İtirazın Sonucu

İtiraza bağlanacak sonuç, borçlunun itiraz ettiği hususa göre değişkenlik arz etmektedir. Şayet borçlu yalnızca borca itiraz etmişse, alacaklının elinde iki imkan bulunmaktadır. Bunlardan ilki, icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını talep etmektedir. Bunun için alacaklı, alacağını ispat etmeye yarayan belgeleri icra mahkemesine sunmak zorundadır. Alacak veya rehne dayanak teşkil eden belge, hususi belgelerden ve borçlu bu belgedeki imzaya itiraz etmişse, alacaklı icra mahkemesinden itirazın geçici olarak kaldırılmasını talep edebilir. Şayet alacaklının elinde İcra ve İflas Kanunu'nun 68.maddesinde⁹⁵ belirtilen belgelerden biri mevcutsa, alacaklı itirazın kesin olarak kaldırılması talebinde bulunabilir.⁹⁶

⁹² Elmas, s.79

⁹³ Postacıoğlu/Altay, s.659.

⁹⁴ Kuru/Arslan/Yılmaz, s.421.

⁹⁵ İİK 68/1. madde: Talebine itiraz edilen alacaklının takibi, imzası ikrar veya noterlikçe tasdik edilen borç ikrarını içeren bir senede yahut resmî dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya belgeye müstenitse, alacaklı itirazın kendisine tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde itirazın kaldırılmasını isteyebilir. Bu süre içerisinde itirazın kaldırılması istenilmediği takdirde yeniden ilâmsız takip yapılamaz.

⁹⁶ Elmas, s.81.

Alacaklı herhangi bir hususi belgeye sahip değilse yahut elinde İİK 68.maddede belirtilen belgelerden birini bulundurmuyorsa, sahip olduğu ikinci imkanı kullanacaktır. Bu durumda alacaklı ödeme emrine yapılan itirazı kaldırmak için icra mahkemesinde itirazın iptali davası açmalıdır.⁹⁷

Bazı durumlarda borçlular takip işlemini hızlıca durdurmak ve rehin konusu malın icra dairesi vasıtasıyla satılmasına engel olmak için takip kesinleştikten sonra borcu icra dairesine öderler. Takip kesinleştikten sonra borcun ödenmesi durumunda takibin iptali yalnızca İcra ve İflas Kanunu'nun 71.maddesinde⁹⁸ belirtilen belgelerden biri mevcutsa mümkün olabilir.⁹⁹

4. Paraya Çevirme

a. Paraya Çevirmenin Kapsamı

Rehninin alacaklıya sağladığı güvencenin kapsamına, TİTRK 10.maddenin atfıyla MK 875/1.maddesi hükmü gereğince;

1-Anapara,

2-Takip giderleri ve gecikme faizi,

3-İflasin açıldığı veya rehinin paraya çevrilmesinin istendiği tarihe kadar muaccel olmuş üç yıllık faiz ile son vadeden başlayarak işleyen faiz girer; ancak ikinci fıkra hükmü gereğince daha önce belirlenmiş olan faiz oranı, sonradan gelen alacaklıların zararına olarak artırılamaz.

Zorunlu masrafların güvencesi ise yönetmeliğin 39.maddesinde düzenlenmiştir. Bahsi geçen düzenleme MK 876.maddesiyle de paralellik göstermektedir. Hem yönetmelik hem de Medeni Kanun'da kendine uygulama alanı bulan madde hükmüne göre, rehin alacaklısı, rehinli taşınır varlığın korunması için zorunlu masraf yapmışsa ve özellikle malikin borçlu olduğu sigorta primlerini ödemişse, bundan doğan alacakları tescile gerek olmaksızın aynen rehinli alacağı gibi güvenceden yararlanır.¹⁰⁰

⁹⁷ Uyar, s.10.

⁹⁸ İİK 71/I.madde: Borçlu, takibin kesinleşmesinden sonraki devrede borcun ve ferilerinin itfa edildiğini yahut alacaklının kendisine bir mühlet verdiğini noterden tasdikli veya imzası ikrar edilmiş bir belge ile ispat ederse, takibin iptal veya talikini her zaman icra mahkemesinden isteyebilir.

⁹⁹ Elmas, s.82.

¹⁰⁰ Atakan, s. 1117. Ayrıca benzer hükümler için Bkz. İsv.MK.819.

İİK 150g maddesi, aynı kanunun 111.maddesine atıf yapmadığı için, taşınır rehninin paraya çevrilmesi usulünde borcun taksitlendirilip taksitlendirilemeyeceği doktrinde tartışılmıştır.¹⁰¹ Bir görüşe göre İİK 111.madde taşınır rehninin paraya çevrilmesi yoluyla başlatılacak takiplerde de hüküm ifade eder. Şayet rehinli mal satış aşamasına kadar teslim edilmezse icra dairesi taşınır mala el koyabilir. Alacaklı için bir nevi güvence imkânı vardır. Bu nedenle taksitlendirme yapılmaması için herhangi bir neden yoktur.¹⁰² Bir başka görüşe göreyse, İcra ve İflas Kanunu'nun lafzından açıkça anlaşılmadığı ve 150g maddesi sarih bir şekilde 111.maddeye atıf yapmadığı için, taksitlendirmenin yapılması kanuna aykırı olacaktır. Yargıtay'da bu görüşü benimsemiş ve borçluya taksitlendirme imkanı tanımamıştır.¹⁰³

b. Paraya Çevirme Usulü

Alacaklı, İcra ve İflas Kanunu'nun 150e maddesinin 1.fıkrasına göre taşınır rehnin satışını ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren altı ay içinde istemelidir. Bahsi geçen süre içinde satış talebinde bulunmak yeterli olmayıp, bu süre zarfı içinde satış masraflarının da icra dairesine yatırılması gerekmektedir.

Alacaklı, İcra ve İflas Kanunu'nun 150e maddesinin 2.fıkrasına göre altı ay içinde satış istenmez veya satış istenmekle birlikte satış masrafları icra dairesine yatırılmazsa yahut talep geri alınırsa, takip düşer. Takibin düşmesi, genel haciz yoluyla takipten farklı olarak takibin iptali anlamına gelmektedir. Bu durumda düşen takibi devam ettirmek mümkün değildir. Alacaklının yeni bir takip talebinde bulunması gerekmektedir.¹⁰⁴

Borçlunun iflas etmesi durumunda, iflastan önce başlamış ve devam etmekte olan rehnin paraya çevrilmesi yoluyla gerçekleşen icra takipleri, genel haciz yoluyla takipten farklı olarak, durmaz veya düşmez. Böyle bir durumda takip iflas masasına karşı devam eder. Rehinli malın satılması durumunda, satış bedeli öncelikli olarak rehinli alacaklılar arasında derece sırasına riayet ederek paylaşılır. Kalan miktar olursa, para iflas masasına

¹⁰¹ Elmas, s.76.

¹⁰² Gürdoğan, B., Rehnin Paraya Çevrilmesi Yolu İle Takip, İİK Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, 1963, s.397'den aktaran Elmas, s.77.

¹⁰³ Aytemiz, A., Takip Hukuku ile İlgili Temyiz ve İçtihatlar, Ankara 1944, s.325'den aktaran Elmas s.77.

¹⁰⁴ Antmen, s.94; Arslan, R./ Yılmaz, E./ Taşpınar Ayyaz, S., İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2017, s.413.

kalır. İflas sonrasında bile müflise karşı rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yürütülebilir.¹⁰⁵

TİRK 15.maddesi gereğince rehin paraya çevrilmesi aşamasında hangi unsurların satılacağı konusunda icra memuruna insiyatif verilmişti. İcra memuru satılacak taşınır malvarlığını belirlerken, alacaklının ve ticari işletme sahibinin menfaatlerini de göz önünde bulundurmak ve hakkaniyete uygun bir denge kurmak zorundaydı.¹⁰⁶ Bu nedenle işletme için hayati önem arz eden ve sonradan temini son derece zor ya da imkansız olan bir taşınır mal varlığı yerine, rehne konu diğer taşınır mal varlıklarının satışına öncelik vermek ve bu sayede hem alacağın tahsilini hem de işletme sahibinin daha az zarara uğramasını sağlamak icra memurunun görevleri arasındaydı.¹⁰⁷ İşletmeye ait herhangi bir taşınır mal varlığının satılması borcu karşılamaya yetiyorken, icra memurunun işletme için hayati öneme sahip marka veya ihtira beratinin satışına onay vermemesi gerekliydi.¹⁰⁸ TİTRK ise bu konuda herhangi bir düzenleme yapmamış ve bir hüküm boşluğu oluşmuştur. Kanımızca 1447 S.lı kanun hükmü Medeni Kanun'un dürüstlük kuralıyla da bağdaşmakta ve bu nedenle 6750 S.lı Kanun döneminde de uygulanması gerekmektedir. Bir başka deyişle, icra memurunun işletmeye ait hayati önem arz eden taşınır mallar yerine, sonradan temini daha kolay olan ve işletme için hayati önem arz etmeyen rehinli malları satıp paraya çevirmesi, Medeni Kanun'un 2.maddesinin gereğidir.

c. Paranın Paylaştırılması

Takip sonucunda paraya çevrilen taşınır mal, derece sistemine göre rehinli alacaklılar arasında pay edilir. Şayet satıştan elde edilen gelir, rehin alacaklısının alacağını karşılamazsa, alacaklının talebi üzerine İİK 150f maddesinin birinci fıkrası gereğince kendisine muvakkat (geçici) rehin açığı belgesi verilir. Alacaklı bu belgeye dayanarak bir yıl içinde, yeniden bir ödeme veya icra emri tebliğ etmeden haciz yoluyla takibe girişebilir.¹⁰⁹ Şayet alacaklı

¹⁰⁵ Karakaş, s.133.

¹⁰⁶ Reisoğlu, Ticari İşletme Rehni, s.33.

¹⁰⁷ Akyazan, s.79.

¹⁰⁸ Özbil, İ. D., Ticari İşletme Rehni, Banka Dergisi, 1971, S.10, s.58'den aktaran Kirtepe, A., Ticari İşletme Rehni, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), İstanbul 2009, s.77.

¹⁰⁹ Şimşek, E., Uygulamalı İcra ve İflas Hukuku Açıklamalar ve İçtihatlar, Aydın Yayınları, 1989, s.552.

rehin açığı belgesi ile ayrı bir icra takibine girişmek istemezse, aynı icra takip dosyası üzerinden alacağının rehinle karşılanamayacak kısmını tahsil etmek için rehin borçlusunun diğer mallarının haczini de isteyebilir.¹¹⁰

Rehinli alacaklının satış istemesi, ancak bulunduğu derece itibarıyla satıştan elde edilen gelirden kendisine pay çıkmaması veya kendisine düşen payın alacağını karşılamaması durumunda, rehinli alacaklıyla İİK 152/1.madde hükmü gereğince kesin rehin açığı belgesi verilir. Kesin rehin açığı belgesi, borç ikrarını mutazammım senet niteliğindedir (İİK 152/IV).

IV. Rehlinli Taşınır Malın Mülkiyetini Devralma

Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun getirdiği en önemli yenilik, alacaklının temerrüt halinde rehinli malın mülkiyetini devralma hakkıdır. Borçlu temerrüdünün gerçekleşmesi halinde, alacaklı icra dairesinden rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin kendisine devredilmesini talep edebilir.

Takip talebi, ödeme emri ve icra emri safhalarından oluşan bu süreç sonunda alacaklı mülkiyetin devrini talep etmezse, sonraki sırada bulunan rehin alacaklıları, öncelik hakkına sahip rehin alacaklısının bir hafta içerisinde mülkiyetin devri talebinde bulunmaması sebebiyle, sırasıyla yönetmelikte belirtilen usule göre icra müdürlüğünden mülkiyetin devri talebinde bulunabilirler.

A. Takip Talebi

Yönetmeliğin 30.maddesine göre borçlunun temerrüde düşmesi halinde, rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin devri, temerrüdün gerçekleşmesini müteakip yedi gün içinde bir takip talebi ile istenebilir.

Borçlunun temerrüdünün gerçekleşmesi halinde rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin devrini;

a) Rehlin sözleşmesinde ilerleme sisteminin belirlenmiş olması halinde tescil anına göre belirlenen ilk rehin alacaklısı veya temsil ve ilzama yetkili temsilcisi,

b) Rehlin sözleşmesinde sabit derece sisteminin belirlenmiş olması halinde derece ve sıra olarak en önde bulunan rehin alacaklısı veya temsil ve ilzama yetkili temsilcisi,

talep etmeye yetkilidir. Bahsi geçen yetkili kişiler, yönetmeliğin 31.maddesine göre rehinli taşınır varlığın bulunduğu yer veya rehin

¹¹⁰ Karakaş, s.132.

alacaklısının yerleşim yeri icra müdürlüğünden taşınır rehninin devrini talep edebilirler. Bu talep sözlü, yazılı veya elektronik ortamda yapılabilir.

Yönetmeliğin 31.maddesinin 4.fıkrasına göre, rehinli malın devrini ihtiva eden takip talebinde;

a) Rehin alacaklısının 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen bilgileri,

b) Borçlunun 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen bilgileri,

c) Rehnin güvence oluşturduğu borç bilgileri

yer almalıdır. Takip talebine ayrıca Ticari İşlemlerde Taşınır Varlıkların Değer Tespiti Hakkında Yönetmelik uyarınca düzenlenen ekspertiz/değerleme raporu da eklenmelidir.

Yönetmeliğin 31/VI.maddesi gereğince, rehin sözleşmesinin aslının veya borçlu sayısından bir fazla olacak şekilde rehin alacaklısı veya temsil ve ilzama yetkili temsilcisi tarafından onaylanmış örneğinin takip talebi ekinde icra müdürlüğüne verilmesi zorunludur. Ayrıca yedinci fıkra hükmü gereğince, icra müdürlüğüne, Sicilden alınmış rehin verenin, rehinli taşınır varlığın zilyedinin, sonraki sırada yer alan rehin alacaklılarına ve rehinli taşınır varlığa ait bilgileri gösterir belge verilir.

B. Ödeme Emri

İcra müdürlüğü, sıra cetveline itiraz edilmemesi yahut itiraz edilmekle birlikte itiraz veya şikâyetin reddedilmesi üzerine, durumu rehinli taşınır varlık üzerindeki sonra gelen rehin hakkı sahiplerine bir ihbarname ile bildirir ve borçlu ile rehin veren üçüncü kişi ise taşınır varlığın maliki üçüncü kişiye birer ödeme emri gönderir.

Ödeme emrinde rehin verene;

a) Ödeme süresinin on beş gün olduğu,

b) Yedi gün içinde itiraz olunmaz ve birinci on beş gün içinde borç ödenmezse rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin alacaklıya devredileceği,

hususları bildirilir. Ödeme emrini alan borçlu, İcra ve İflas Kanunu'nun 148 ila 150/d maddesi hükümleri gereğince itiraz hakkını kullanabilir.

Borçlu yalnızca rehin hakkına itiraz ederse, itiraz sonuçlanıncaya kadar rehinli malın mülkiyeti alacaklıya geçmez. Bu aşamada şayet rehin hakkına itiraz edilmediyse, bundan sonra yapılacak itirazlar da dinlenmez.

C. İcra Emri

Ödeme emrini alan borçlu, itiraz etmez yahut itiraz etmekle birlikte bu itiraz icra mahkemesince kaldırılır veya asliye hukuk mahkemesince iptal edilirse, icra memuru bir icra emri tebliğ etmek suretiyle borçluya veya taşınır varlığı zilyetliğinde bulundurana yedi gün içinde o varlığın teslimini emreder.

Yönetmeliğin 37.maddesine göre icra emrinde; rehin alacaklısının, borçlunun ve rehinli taşınır varlık üçüncü kişinin zilyetliğinde ise bu kişinin 9 uncu maddede belirtilen hususları ile varsa temsil ve ilzama yetkili temsilcilerinin adları ve soyadları, adresi ve teslim konu varlığın neden ibaret olduğu ve taşınır varlığın teslim alınacağı yazılır.

Borçlu veya rehinli taşınır varlığı zilyetliğinde bulunduran üçüncü kişi ödeme emrinin gereğini yapmaz ise veya eksik yapar ve rehinli taşınır varlığı zilyetliğinde bulundurmaya devam ederse, rehinli taşınır varlık elinden zorla alınıp rehin alacaklısına verilir ve bu husus Sicile bildirilir.

V. Sona Ermenin Hüküm ve Sonuçları

6750 S.lı Kanun, teslimsiz taşınır rehin hakkının güvence olarak kullanımının yaygınlaştırılmasını amaçlamıştır. Bu nedenle teslimli taşınır rehninden farklı olarak "iade yükümlülüğü" bulunmamaktadır. Taraflar iade borcunu fiilen gerçekleştirmek yerine, rehin hakkının sicilden terkin için gerekli olan hukuki işlemlere katılma şeklinde borçlarını ifa ederler.¹¹¹ Taşınır rehninin son bulmasıyla birlikte rehin sicilden terkin edilir. Terkin işlemiyle birlikte hem alacaklı ve borçlu hem de üçüncü kişiler nezdinde ilgili taşınır üzerinde herhangi bir rehin hakkının bulunmadığı aleniyet kazanmış olur.

Rehin sözleşmesinin sona ermesi ile rehin hakkının sona ermesi farklı zamanlarda meydana gelebilir. Şayet rehin sözleşmesinden kaynaklanan tek borç rehin tesis etmek ise, ifa ile sözleşme sona erecek ancak rehin hakkı devam edecektir.¹¹²

Aynı taşınır varlık üzerinde birden fazla rehin hakkı tesis edilmesi ve sonraki sırada yer alan rehinli alacaklılara boşalan dereceye geçme hakkı verilmesi hâlinde, ilk sırada yer alan rehin alacaklısı alacağını tamamen almadan bir sonraki rehin alacaklısına ödeme yapılmaz.¹¹³

¹¹¹ Tüzüner, Ö., Marka Rehni Sözleşmesi ve Uygulanacak Hukuk, İstanbul 2007, s.75 vd.

¹¹² Makaracı Başak, s.405.

¹¹³ Atakan, s.1116.

Rehin hakkının birden fazla alacağın teminatı olarak tesis edildiği durumlarda, tüm borçların ifası ile rehin hakkı sona erer ve sicilden terkin işlemi gerçekleştirilir.¹¹⁴ Kısmi ödemenin gerçekleştiği durumlarda, ilk sıradaki alacaklı alacağını tahsil ettikten sonra yalnızca ilk sıradaki rehin hakkı sicilden terkin edilir. Ardından gelen rehinler de sicilden terkin edilmez, -aksine bir anlaşma yoksa- bahsi geçen rehinler bir üst dereceye ilerler.

Rehin hakkı sona ermediği veya rehinli alacaklının bu yönde bir beyanı yahut muvaffakiyeti bulunmadığı halde, sicildeki tescilin terkin edilmesi mümkün değildir. Şayet terkin işleminin hukuki dayanağı veya alacaklının bu yöndeki beyanı yahut muvaffakiyeti, herhangi bir sebeple geçersizse, sicil memurunun terkinini de geçersiz olur. Bu durumda rehin hakkı sona bulmaz. Rehinli alacaklı yolsuz tescille haksız şekilde elinden alınan rehin hakkının tekrar tesis edilmesi için TİTRK 18.maddesinin atfı ve MK 1025'e kıyasen, taşınır rehni sicilinin düzeltilmesi davası açıp rehin hakkının yeniden tesisini talep edebilir.¹¹⁵

Borç ilişkisinin sona ermesi üzerine hem alacaklı hem de borçlu, rehinin sicilden terkinini için temsilcilerini de görevlendirebilirler. Bu durumda temsilcilerin noterde düzenlenmiş veya noter tarafından onaylanmış bir muvaffakatname ile sicile başvurmaları gerekmektedir. İşlemin gerçekleştirilebilmesi için temsilcinin açıkça "rehnin terkinini" hususunda yetkilendirilmesi ve durumun vekaletnamede açıkça belirtilmiş olması gerekmektedir.

Rehin hakkı, rehinli malın mülkiyetinin alacaklıya devriylede sona erebilir. Bu durumda yönetmeliğin 38/I.maddesine göre, rehinli taşınır varlığın mülkiyetini devralmaya hakkı olan rehin alacaklısı, eksper raporunda belirtilen tutardan fazla bir alacağa sahipse raporda belirtilen tutarın onda dokuzunu alacağına mahsup ederek varlığın mülkiyetinin devrini talep edebilir. Alacaklının fark tutarı ile diğer alacaklıların öncelik hakkı ve alacak tutarına ilişkin rehin açığı belgesi düzenlenerek rehin alacaklılarına verilir.

Rehinli taşınır varlığın mülkiyetini devralmaya hakkı olan rehin alacaklısı, eksper raporunda belirtilen değerden az bir alacağa sahipse, yönetmeliğin 38/II.maddesi hükmü gereğince fazla olan tutarı icra müdürlüğü hesabına yatırarak mülkiyeti devralabilir. Bu fark tutarın icra müdürlüğü hesabına

¹¹⁴ Sirmen, L.A., Eşya Hukuku, Ankara 2013, s.713.

¹¹⁵ Uyumaz, s.401.

kaydedilmemesi halinde bu tutar kadar borçlu ile müteselsilen sorumludur. Fark tutar diğer rehin alacaklılarına öncelik sırasına ve hisselerine göre paylaştırılır. Aynı sırada olan rehin alacaklıları arasında o sıraya düşen tutar rehin alacaklılarının alacakları oranında dağıtılır. Alacağının bir kısmını veya tamamını alamayan diğer rehin alacaklılarına ise rehin açığı belgesi düzenlenerek verilir.¹¹⁶

TİTRK 15.maddeye göre rehin alacaklısı, alacağın son bulunduğu tarihten itibaren yabancı hukuka tabi rehin alacaklısı tarafından otuz, Türk hukukuna tabi rehin alacaklısı tarafından on beş işgünü içinde, rehin kaydının Sicilden terkinini için başvuruda bulunur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen rehin alacaklısı hakkında güvence altına alınan borç tutarının onda biri oranında idari para cezası verilir. Şarta bağlı yükümlülükler de dâhil olmak üzere, mevcut ve müstakbel güvenceli yükümlülüklerin ödeme ve diğer yöntemlerle ifa edilmesi hâlinde rehin hakkı rehin alacaklısının talebi üzerine Sicilden terkin edilir. (TİTRK 15/II). Rehin alacaklısının, alacağın son bulmasını müteakip rehlin terkinini için süresi içinde Sicile başvurmaması hâlinde, borcunu ödeyen ve bunu belgeleyen¹¹⁷ borçlu, rehlin terkinini Sicilden isteyebilir. (TİTRK 15/III). Rehin sözleşmesinin Sicile tescilinden sonra alacak için zamanaşımı işlemez. (TİTRK Yön. 23.md)

VI. Ticari İşlemlerde Taşınır Rehninden Doğan Uyuşmazlıklar

A. Takip Aşamasında İşletmenin Yönetimi

TİTRK'in yürürlükte olduğu dönemde, Kanun'un 16.maddesine göre icra memuru satışına karar verilen ticari işletmenin veya münferit unsurlarının muhafazası, idaresi ve işletilmesi için lüzumlu bütün tedbirleri almakla mükelleftir; ancak bunun nasıl gerçekleşeceği ve sınırları belirtilmemiştir.

TİTRK'de ise konuyla ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır; ancak kanımızca genel hükümler çerçevesinde ve dürüstlük kuralı bağlamında, icra memurunun satışına karar verilen rehne konu taşınır malvarlığının muhafazası için gerekli önlemleri alması gerekmektedir.

B. Yetkili ve Görevli Mahkeme

1447 S.lı Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde, bu kanunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıkların, sicilin bulunduğu yerdeki ticaret

¹¹⁶ Atakan, s.1116.

¹¹⁷ Hükümdeki „belgelemek“ ifadesinin, kesinleşmiş bir mahkeme kararına dayanmak şeklinde anlaşılması gerektiği yönünde bkz. Şit İmamoğlu, s.45.

mahkemelerinde çözüleceği hüküm altına alınmıştı. Bu bağlamda TİRK herhangi bir ihtilafa mahal bırakmaksızın yetkili ve görevli mahkemeyi belirlemişti. TİRK 22.maddeye göre, 1447 S.lı Kanun'un uygulanmasından çıkacak anlaşmazlıkların halli ticari sicil bulduğu mahallin Ticaret Mahkemelerinin görevi dahilindedir. Bir başka deyişle kanun koyucu açıkça görevi ticaret mahkemelerine, yetkiyi ise sicil bulduğu yerdeki mahkemelere vermiştir.

1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe giren TİTRK, yetkili ve görevli mahkemenin belirlenmesi konusunda herhangi bir düzenleme getirmemiştir. Bu durumda uyuşmazlık genel hükümler çerçevesinde çözülecektir. Buna göre rehin verenin tacir, alanın ise esnaf olduğu durumlarda ticari dava söz konusu olmayacak ve genel hükümlerden hareketle (HMK 2) asliye hukuk mahkemesi görevli olacaktır. Rehin veren ve alanın tacir olduğu durumlarda ise TTK 4.1 md gereğince nisbi ticari dava söz konusu olacak ve TTK 5.1. md hükmü gereğince dava asliye ticaret mahkemesinde görülecektir. Rehin alacaklısının bir banka, finansal kuruluş ya da faktöring şirketi olması durumunda ise mutlak bir ticari davanın varolduğu kabul edilecek ve dava asliye ticaret mahkemesinde çözüme kavuşturulacaktır.¹¹⁸

TİTRK yetkiye ilişkin herhangi bir "kesin yetki" kuralı getirmediği için, dava sicil bulduğu yerde görülebileceği gibi, davalının ikametgahının olduğu yer mahkemesinde de görülebilir.

C. Yargılama Usulü

TİRK ve TİTRK, rehinden doğan uyuşmazlıkların görüleceği davalara ilişkin özel yargılama usul kurallarını belirlememiştir. Uyuşmazlıkların ticari dava niteliğinde olduğu ve ticaret mahkemelerinin görevli olduğu göz önünde bulundurulsa dahi, mevzuatımızda ticari davalara uygulanacak herhangi bir özel yargılama usulü bulunmamaktadır. Bu nedenle uyuşmazlığa konu davalar, HUMK genel hükümler çerçevesindeki usullere göre yürütülecektir.¹¹⁹

HUMK haricinde diğer yasalarda yer alan ve ticari davalara uygulanacak özel usul kurallarının da bahse konu ticari davalarda uygulanmasının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.¹²⁰

¹¹⁸ Detaylı bilgi için bkz. **Arkan**, s.65-66.

¹¹⁹ **Kayıhan**, s.117; **Arkan**, s.120.

¹²⁰ **Kirtepe**, s.79.

SONUÇ

01.01.2017 tarihinde yürürlüğe giren 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu, yaklaşık 1 yıllık uygulama süresi boyunca özellikle “kuruluş”a ilişkin sorunlarla gündeme gelmiş ve bu husus doktrinde sıkça ele alınmıştır.

Gerek kanunun yeni olması gerekse kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte kurulan rehinlerin büyük bir kısmının henüz terkin işlemine konu olmaması sebebiyle, “sona ermeye” ilişkin problemler henüz gün yüzüne çıkmamıştır.

Çalışma boyunca da yer yer değinildiği üzere, ticari işlemlerde taşınır rehininin sona ermesine ilişkin ciddi problemler ve kanuni boşluklar söz konusudur. Üzerinde durulması gereken başlıca hususlar ise şu şekilde özetlenebilir;

Öncelikle bir malvarlığı üzerinde birden çok rehin bulunması ve rehin ilişkisinin temelini oluşturan borç ilişkisinin yenilenmesi durumunda, rehin sona erip ermediği hususu kanunda düzenlenmemiştir. Bu durum özellikle rehin sırası/derecesi bakımından son derece önemlidir. Yenileme ile birlikte rehin önce sona erip ardından tekrar kurulduğu savunulursa, rehin son sıradan yeniden tesis edilmesi gerekmektedir. Diğer yandan rehinin bir teminat fonksiyonu olduğu ve henüz borç ilişkisi sona ermediği, alacaklı alacağına kavuşamadığı için teminatın da sonlandırılmaması gerektiği savunulursa, rehinin bulunduğu sıra/derecede mevcudiyetini devam ettirmesi gerekmektedir. Bahse konu problemin çözümüne yönelik kanunda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Benzer bir problem alacaklı ve borçlu sıfatının birleşip, henüz rehin sicilden terkin ettirilmeden önce söz konusu birleşmenin sona ermesi veya iptal edilmesi durumunda da karşımıza çıkacaktır. Bu durumda taşınır rehni mevcut sırasında mı kalacak yoksa birleşme anında rehin de otomatik olarak sonlandırılacak ve birleşmenin sona ermesiyle birlikte yeniden (son sıradan) mi tesis edileceği kanun koyucu tarafından ele alınmamıştır. Kanımızca bu hususların açıkça düzenlenmesi ve benzer durumlarda rehinin mevcudiyetini koruyup korumayacağı; korumayacaksa yeni rehinin hangi sıra/dereceden tesis edileceğinin açıkça hüküm altına alınması gerekirdi.

Rehlinli malvarlığının kısmen veya tamamen yok olması durumunda rehinin akıbetinin ne olacağına hususu da büyük bir soru işareti olarak karşımıza çıkmaktadır. Tamamen yok olma durumunda Medeni Kanun hükümlerinden yararlanarak rehinin de sona ereceğini söylemek mümkündür;

ancak söz konusu malın bir ikame değerinin bulunması halinde rehnin devam edip etmeyeceği sorununun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Bu durumda arta kalan malın ekonomik bir değerinin olması durumunda rehnin de devam edeceğini belirtmek gerekir; ancak muhtemel problemlerin önlenmesi adına bu hususun da kanun koyucu tarafından ele alınması ve TİTRK'e eklenecek yeni bir madde ile rehinli malın hasar görmesi durumunda bilirkişi marfitiyle yapılacak yeni kıymet takdiri üzerinden rehnin devam edeceğinin hüküm altına alınması gerekirdi. Aksi takdirde malın yok olmasıyla birlikte, ikame değeri bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, rehnin sicilden terkin edilmesi ve alacağın teminat fonksiyonunu yitirmesi gibi telafisi mümkün olmayan problemlerin baş göstereceği aşikardır.

Düzenlemeye muhtaç bir diğer hususta, döner malvarlıkları üzerinde kurulan rehinlerin sona ermesidir. Alacaklı açısından stok mal ya da hammadde üzerinde rehin tesis edilmekle güdülen amaç alacağını teminat altına almak olsa da borçlu açısından durum özellik arz etmektedir. Borçlunun rehinli hammaddeyi deposunda çürümeye terk etmesi ve bu şekilde borcunu ödemesi beklenemez. Şayet borçlu deposundaki rehinli malları kullanıyor ancak sürekli hammadde alımı yaparak stoklarını güncelliyorsa, bu durumda rehnin sona erdirilip tekrar mı kurulacağı yoksa rehnin sona erdirilmeden varlığını devam mı ettireceği hususu düzenlenmesi gereken bir başka konudur.

İİK 153.maddesi gereğince ticari işletme rehni ile teminat altına alınmış taşınır malvarlığının alacaklısı, borcu almaktan imtina ediyorsa veya alacaklı gaipse yahut ikametgâhı bilinmiyorsa, borçlu borcunu icra dairesine yatırıp borcundan kurtulabilir ve rehni sicilden terkin edebilir. Bu husus 1447 sayılı kanunun yürürlükte olduğu dönemde, kanunun 19/II.maddesinin atıfıyla "ticari işletme rehni" için açıkça uygulanmaktaydı. 6750 sayılı kanununda ise söz konusu düzenlemeye yer verilmemiş ve İİK'da yer alan düzenlemenin "ticari işlemlerde taşınır rehni" için de uygulama alanı bulup bulamayacağı hususunda kanuni bir boşluk doğmuştur. TİTRK 5/1-I hükmü gereğince ticari işletme üzerinde kurulan rehinler müstesna olmak üzere, İİK 153.maddesinin diğer rehinli malvarlıkları için uygulanıp uygulanmayacağına kanunda yapılacak ilk düzenlemeyle açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Kanımızca TİTRK'dekine benzer bir atfın TİTRK'de de yer alması isabetli olacaktır.

TİTRK'de düzenlenmemiş bir diğer husus da ticari işletme sahibinin işini terketmesi veya çalışma alanını değiştirmesidir. Tacirin ticareti terketmesi durumunda tasfiyenin gerçekleşeceği ve bu durumda rehnin de sona

ereceğini söylemek mümkündür; ancak bahse konu tacirin iş kolunu değiştirmesi durumunda rehnin akıbetinin ne olacağı kanun koyucu tarafından düzenlenmemiştir. Bu durumda iş kolunda yapılan değişikliğin niteliğine göre rehnin devam edip etmeyeceği hususunun da kanunda ele alınması gerekmektedir.

7099 Sayılı Kanun’la TİTRK’de yapılan değişiklikler, bünyesinde birçok problemi barındıran kanunu -bazı açılardan- daha da problemlile hale getirmiştir. Bir yandan ticari işlemlerde taşınır rehni için yeni bir sicil ihdas edip aleniyeti sağlayan kanun koyucu, diğer yandan -rehin sicilde yer almasına karşın- bu durumu bilmediğini iddia eden üçüncü kişinin iyi niyetini korumuş ve rehin alacaklısını tehlikeye atmıştır. Rehinli malın üçüncü kişiye satılması halinde rehin sona erecek ve dolayısıyla teminat fonksiyonu da ortadan kalkacaktır. Üçüncü kişinin iyi niyetini korumak için yapılan düzenlemeyle adeta alacaklının teminatı elinden alınmıştır. Bu hususun ivedilikle tekrar ele alınması ve sicile güven ilkesinin yeniden tesis edilmesi gerekmektedir.

Sona ermeye ilişkin olarak birçok problemi bünyesinde barındıran TİTRK, elbette olumlu birtakım düzenlemeleri de içermektedir. Bunlardan başlıcaları şu şekilde özetlenebilir;

Borcun ifa edilmesinin ardından kural olarak rehnin de sona erdirilmesi gerekmektedir; ancak uygulamada borcun ödenmesine rağmen rehnin mevcudiyetini sürdürdüğü sıkça görülmektedir. Bu problemin nedeni ise borçlunun rehni sonlandırma yetkisinin bulunmamasıdır. TİTRK döneminde rehnin terkininin gerçekleşmemesi durumunda borçlu bu işlemin mahkeme tarafından yapılmasını talep ediyor ayrıca gecikme dolayısıyla uğradığı zararların da tazminini talep edebiliyordu. TİTRK ile kanun koyucu bu problemin çözümüne yönelik önemli bir adım atmış ve hem alacaklıya hem de borçluya taşınır rehni sicilden terkin ettirme imkanı vermiştir. Bununla da yetinmeyen kanun koyucu, yine olumlu bir düzenlemeyle, borcun ifa edilmesine rağmen rehni sicilden terkin ettirmeyen rehin alacaklısına idari para cezası verilmesini de öngörmüştür.

6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu “sona erme” konusunda birçok boşluğu ve -kısmen- hatalı düzenlemeleri içermektedir. Özellikle finansmana erişimin hızlanması ve ülkenin ekonomik kalkınma hamlesinin tamamlanması adına kanunun çok hızlı bir sürede çıkarılmaya çalışılması, tasarının komisyonda yeterince görüşülmemesi ve en önemlisi tasarının kabulü ile kanunun yürürlüğe girdiği tarih arasında çok kısa bir süre öngörülmesi, kanun metninin yeterince incelenmemesine/

tartışılmasına sebep olmuştur. Çalışma boyunca açıklamaya çalıştığımız problemler ve çözüm önerilerinin dikkate alınarak kanunda yapılacak ilk değişiklikte kendisine yer bulması, ayrıca daha detaylı incelemeye gerek duyulan hususlarda çalışmamızın bir başlangıç noktası olarak değerlendirilerek kaynak eser niteliği taşıması, bu çalışmanın da amacına ulaşmasını sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Acar*, Faruk, Rehin Hukuku Dersleri, İstanbul 2015.
- Akipek*, Jale G./*Akıntürk*, Turgut, Eşya Hukuku, Eylül 2009.
- Aktepe*, Sezin, İpoteğin Alacağa Bağlı Hak Olması ve Diğer Özellikleri, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:6 Sayı:12 Güz 2007/2.
- Akyazan*, Sıtkı, Ticari İşletme Rehni, BATİDER Cilt 8 Sayı 4 Yıl 1976.
- Ansay*, Sabri Şeker, Hukuk İcra ve İflas Usulleri, 5.Baskı, Ankara 1960.
- Antalya*, O. Gökhan / *Acar*, Faruk, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni, İstanbul 2017.
- Antmen*, Alpay, Ticari İşletme Rehni, Ankara 2001.
- Arar*, Kemal, İcra ve İflas Hükümleri, Cilt I, Ankara 1944.
- Arkan*, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2017.
- Arslan*, Ramazan/ *Yılmaz*, Ejder/ *Taşpınar Ayvaz*, Sema, İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2017.
- Atakan*, Murat Can, 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler ve Değişiklikler, Legal Hukuk Dergisi, Cilt 15, Sayı 171, Mart 2017.
- Atay*, Ender Ethem, İdare Hukuku, Ankara 2016.
- Ayan*, Mehmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Konya 2012. (Kısaca: Ayan, Borçlar Hukuku)
- Ayan*, Mehmet, Eşya Hukuku III, Sınırlı Ayni Haklar, Konya 2013 (Kısaca: Ayan, Eşya Hukuku III)
- Aybay/Hatemi* Hüseyin, Eşya Hukuku, İstanbul 2010.
- Aytemiz*, Abdullah, Takip Hukuku ile İlgili Temyiz ve İctihatlar, Ankara 1944.
- Bahtiyar*, Mehmet, Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 2017.
- Berkin*, Necmeddin, Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, İstanbul 1980.
- Bilgen*, Pertev, İdare Hukuku Dersleri, İstanbul 1996.
- Bilgili*, Fatih/ *Demirkapı*, Ertan, Ticari İşletme Hukuku, Bursa 2014.
- Bozer*, Ali/ *Göle*, Celal, Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2013.
- Cansel*, Erol, Türk Menkul Rehni Hukuku, Teslim Şartlı Menkul Rehni, C.I, Ankara 1967.
- Çiçek*, Selda, Ticari İşletme Rehni, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), Ankara 2015.

- Doğan*, Murat, Teslime Bağlı Olmayan Sicilli Motorlu Taşıtların Rehni, EÜHFD., C.XII, S.3-4, Aralık 2008.
- Elmas*, Ömer, Ticari İşletme Rehni ve Cebri İcra Hukuku Bakımından Sonuçları, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), Kocaeli 2004.
- Eren*, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2017.
- Ergüne*, Mehmet Serkan, Hukukumuzda Taşınır Rehninin, Özellikle Teslime Bağlı Taşınır Rehninin Kuruluşu, İstanbul 2002.
- Ertaş*, Şeref, Eşya Hukuku, İzmir 2017.
- Erten*, Ali, Ticari İşletme Rehni, Ankara 2001.
- Giritli, İsmet/ Bilgen, Pertev/ Akgüner, Tayfun/ Berk, Kahraman, İdare Hukuku, İstanbul 2013.
- Gözler*, Kemal/ *Kaplan* Gürsel, İdare Hukuku Dersleri, Bursa 2012.
- Gözübüyük*, A. Şeref/ *Tan*, Turgut, İdare Hukuku, Cilt I, Genel Esaslar, Ankara 2013.
- Gülekli*, Yeşim, İpoteğin Taşınmaz ve Alacak Açısından Kapsamı, İstanbul 1992.
- Günel*, Onur Kerem, Lex Commissoria Yasağı, Ankara 1998.
- Gürdoğan*, Burhan, Rehnin Paraya Çevrilmesi Yolu İle Takip, İİK Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, 1963.
- Hamamcıoğlu*, Esra / *Karamanlioğlu*, Argun, 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na İlişkin Bazı Tespitler, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.129, Yıl 2017.
- Helvacı*, İlhan, Türk Medeni Kanununa Göre Lex Commissoria Yasağı, İstanbul 1996. (Kısaca: Lex Commissoria)
- Karahasan*, Mustafa Reşit, Yeni Türk Medeni Kanunu, Eşya Hukuku, C.II, İstanbul 2007.
- Karakaş*, Gülen Jale, Ticari İşletme Rehninde Tarafların Hak ve Yükümlülükleri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), Ankara 2004.
- Kayar*, İsmail, Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2015.
- Kayıhan*, Şaban, Ticari İşletme Rehni, İstanbul 1996.
- Kılıçoğlu*, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2017.

- Kırtepe*, Ahmet, Ticari İşletme Rehni, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), İstanbul 2009.
- Koyuncuoğlu*, Tennur, Türk İsviçre Hukukunda Borcun Yenilenmesi, (Novatio), İstanbul 1972.
- Köprülü*, Bülent/ *Kaneti*, Selim, Sınırlı Aynı Haklar, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1982.
- Köroğlu Ölmez*, Belin, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Ticari İşletme Rehni, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 129, Yıl 2017.
- Kuntalp*, Erden, Teminat Kavramı Teminat Türleri ve Bunlardan Doğan Sorumluluk, Reha Poroy'a Armağan, İstanbul 1995.
- Kuru*, Baki, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Ankara 2013.
- Kuru*, Baki/ *Arslan*, Ramazan/ *Yılmaz*, Ejder, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2010.
- Makaracı Başak*, Aslı, Taşınır Rehni Sözleşmesi, İstanbul 2014.
- Mustafaoğlu*, Hüsrev, İcra İflas Hukukunda Rehin ve Rehinin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001).
- Muşul*, Timuçin, İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2010.
- Nomer*, Haluk Nami/ *Ergüne*, Mehmet Serkan, Eşya Hukuku, Cilt: II Rehin Hukuku, İstanbul 2016.
- Oğuzman* M. Kemal/ *Öz*, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I, İstanbul 2017.
- Oğuzman*, M. Kemal/ *Seliçi*, Özer/ *Oktay-Özdemir*, Saibe, Eşya Hukuku, İstanbul 2017.
- Önay*, Işık, Yenileme, İstanbul 2016.
- Özbil*, İ. Dündar, Ticari İşletme Rehni, Banka Dergisi, 1971, S. 10.
- Poroy*, Reha / *Yasaman*, Hamdi, Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 2012.
- Postacıoğlu*, İlhan E. / *Altay*, Sümer, İcra Hukuku Esasları, İstanbul 2010.
- Reisoğlu*, Safa, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2014. (Kısaca: Borçlar Hukuku)
- Reisoğlu*, Seza, Ticari İşletme Rehni ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, Ankara 1977. (Kısaca: Ticari İşletme Rehni)
- Serozan*, Rona, Eşya Hukuku I, İstanbul 2014.

- Sirmen*, Lale A., Alacak Rehni, Ankara 1990.
- Sirmen*, Lale A., Eşya Hukuku, Ankara 2013.
- Şener*, Oruç Hami, Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2016.
- Şimşek*, Edip, Uygulamalı İcra ve İflas Hukuku Açıklamalar ve İçtihatlar, Aydın Yayınları, 1989.
- Şit İmamoğlu*, Başak, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Üzerine Bir İnceleme, Ankara 2017.
- Tekinalp*, Ünal, Banka Hukukunun Esasları, İstanbul 2009.
- Tekinay*, Selahattin Sulhi/ *Akman*, Sermet/ *Burcuoğlu*, Haluk/ *Altop*, Atilla, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1993.
- Teoman*, Ömer, Bankalar Taraf Oldukları Ticari İşletme Rehni Sözleşmeleri Nedeniyle Borçlu Tacirin Mallarını Takip Aşamasında İhtiyaten Haczettirebilirler mi? İMD., C. 31, S. 6, s. 244 vd.
- Tuna*, Burcu Ece, Menkul Rehninin Paraya Çevrilmesi, İzmir 2009.
- Türker*, Erhan, Ticari İşletme Rehni, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler, 1981.
- Tüzüner*, Özlem, Marka Rehni Sözleşmesi ve Uygulanacak Hukuk, İstanbul 2007.
- Uyar*, Talih, İcra Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi, Manisa 1992.
- Uyumaz*, Alper, Motorlu Taşıt Rehni, İstanbul 2012.
- Ülgen*, Hüseyin/ *Helvacı*, Mehmet/ *Kendigelen*, Abuzer/ *Kaya*, Arslan/ *Nomer Ertan*, Füsün, Ticari İşletme Hukuku, Yeni Türk Ticaret Kanuna Göre Güncellenmiş Dördüncü Bası, İstanbul 2015.
- Yayla*, Ahmet, Türk Hukukuna Göre İstimvalin Rejimi, Ankara 2016.
- Zabunoğlu*, Yahya Kazım, İdare Hukuku, Cilt 1, Ankara 2012.